

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: B4106 Zemědělská specializace

Studijní obor: Pozemkové úpravy a převody nemovitostí

Katedra: Katedra krajinného managementu

Vedoucí katedry: doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Ochrana přírody a krajiny v jižních Čechách

– historie a současnost

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Monika Koupilová, Ph.D.

Autor práce: Adéla Pfliegerová

České Budějovice, 2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou JU) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Datum: 9.4 2017

Podpis:

ABSTRAKT

Téma mé práce zní: „Ochrana přírody a krajiny v jižních Čechách – historie a současnost“. Jak už název vypovídá, ve své práci se věnuji převážně ochraně přírody a krajiny. Na začátku přibližuji první snahy o ochranu přírody na našem území a postupně se dostávám k provopočátkům právní ochrany, tu datujeme přibližně se vznikem Československa. První zákon o ochraně přírody čili, zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, byl přijat až po dlouhodobém úsilí českých odborníků a politiků. Na základě tohoto zákona byla vyhlášována chráněná území, chráněné přírodní výtvořy, přírodní rezervace, a dále chráněné druhy živočichů, rostlin, nerostů a zkamenělin. O pár let později Česká republika změnila zcela pohled na ochranu přírody a v roce 1992 byl přijat dosud platný zákon č. 114/1992 Sb. Z tohoto zákona jsem vybrala především obecnou ochranu přírody a její základní povinnosti při ochraně přírody a orgány ochrany přírody. Největší pozornost ze zákona jsem věnovala zvláštní ochraně přírody a krajiny, zákon vymezuje tyto kategorie zvláště chráněných území - NP, CHKO, NPR, NPP, PP, PR.

Klíčová slova:

Zvláště chráněná území, CHKO Blanský les, CHKO Třeboňsko, NPR Boubínský prales, Zákon č. 114/1992 Sb., Příroda a krajina jižních Čech

ABSTRACT

The title of my work is: "The protection of nature and landscape in South Bohemia - history and present." As the title says, in my work, I am dedicated to the nature and landscape protection. At the beginning, I approach the first efforts for the nature protection in our country and I gradually come to first legal protection which dates back to the period of formation of Czechoslovakia. The first Nature Conservation Act, i.e. Act no. 40/1956 Coll., on state protection of nature, was adopted after long efforts of Czech experts and politicians. On the basis of this law, protected areas, protected natural formations, nature reserves, as well as protected species of animals, plants, minerals and fossils were declared. A few years later, the Czech Republic has completely changed the view on nature and Act no. 114/1992 Coll, which is the currently valid, was adopted in 1992. I chose mainly general protection of nature from this law and its fundamental duty to protect nature and nature conservation authorities. From this law, I focused on special nature and landscape protection, this Act define following six categories of special protected areas - NP, PLA, NNR, NNM, NM, NR.

Key words:

Special protected areas, PLA Blanský les, PLA Třeboňsko, NNR Boubínský prales, Act no. 114/1992 Coll., Nature and landscape of South Bohemia

Ráda bych tímto poděkovala všem, kteří mi při vzniku bakalářské práce byli nápomocni, především Ing. Monice Koupilové, Ph.D. za řadu cenných rad a připomínek. A také dále rodině a přátelům za trpělivost a podporu.

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Cíl práce	9
3. Literární rešerše.....	10
3.1. Legislativní nástroje ČR v ochraně přírody a krajiny – Obecná ochrana přírody a krajiny	10
3.1.1 Počátky ochrany přírody a krajiny v České Republice	10
3.1.2. Obecná ochrana přírody a krajiny	12
3.2. Základní principy ochrany přírody a krajiny	18
3.3. Zvláštní ochrana přírody a krajiny	19
3.4. Příroda a krajina v jižních Čechách	24
3.4.1 Popis přírody jižních Čech.....	24
3.4.3 Velkoplošná ZCHÚ.....	28
3.5 Vybraná území	28
3.5.1 Národní přírodní rezervace Boubínský prales	28
3.5.2 CHKO Třeboňsko	33
3.5.3 CHKO Blanský les.....	38
3.6 Shrnutí chráněných území jižních Čech a porovnání s Českou republikou.....	43
4. Závěr	45
5. Použitá literatura	46
6. Seznam obrázků	49
7. Přílohy.....	50
7.1 Tabulkové a zpracování zvláště chráněných území na jihu Čech.....	50
7.2 Mapové zpracování zvláště chráněných území na jihu Čech.....	59
7.2.1 Mapové zpracování NPP a NPR	59
7.2.2 Mapové zpracování PP a PR.....	61

7.3 Fotografie odumřelého Vidlicového smrku	62
7.4 Boubínské jezírko.....	62
7. Seznam zkratek	63

1. Úvod

Jak uvádí zákon č. 114/1992 Sb.

„Krajina je definována jako „část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.“

Jak uvádí zákon č. 17/1992 Sb.

„Ekosystém je definován jako funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase.“

Pod pojmem „ochrana přírody“ nelze zahrnout jen jeden způsob, jak nejlépe zacházet s veškerou přírodou. Krajina, ať už její typy či biotopy, jsou velmi různorodé, a proto také každá krajina potřebuje jistý druh optimálního opatření pro její zachování a vývoj. A toto byla jedna z příčin pro zavedení různých ochranných kategorií. V jistých kategoriích je za určitých podmínek vhodné usilovat o návrat původních druhů. Buď samovolným, nebo vědomím navrácením. Za to existují i absolutně bezzásahová území, kde se nesmí provádět žádné změny. V dnešním přelidněném světě je nutné stanovit priority k ochraně přírody. Máme omezené finanční i přírodní zdroje. Jsou zde názory ochranářů, že by nemělo dojít k žádným ztrátám organismů, bohužel pravdou je opak, a realita je taková, že některé druhy čeká vyhynutí i přes veškeré snahy o jejich zachování. Tomu také napomáhají omezené zdroje, jak jsem se již zmínila. Nejprve bychom měli si položit základní otázky: „*Co je nutno ochránit? Jak nejlépe ochránit?*“ Poté najít nejadekvátnější způsob ochrany s minimální ztrátou biodiverzity ve světě a to i ve státech s omezenými lidskými a finančními zdroji.

2. Cíl práce

Cílem předkládané práce je blíže poukázat na chráněné oblasti v jižních Čechách. Jak už z hlediska druhové či živočišné ochrany. Zdůraznit jak je důležité tyto naše perly přírody uchovat pro budoucí generace a věnovat jejich obnově co největší snahu. Správně si zodpovědět otázky, o kterých jsem mluvila výše, a z toho odvíjet veškeré snahy při ochraně přírody. Zvážit, zda naše legislativní ochrana má správně zvolené prostředky, kvalifikované odborníky a určený správný směr ochranných prostředků.

O naši přírodu a krajinu bychom měli co nejvíce pečovat a do budoucna vytvářet, co největší snahy při obnově přírody a krajiny. Právě proto jsem si zvolila ke zpracování tyto tři zvláště chráněná území. NPR Boubínský prales nám nastiňuje, jaké původní pralesovité porosty se na našem území nacházely a mnohdy jakých obrovských rozměrů dosahovaly. A tím nám matka příroda dokazoval, že je mnohem mocnější než člověk. CHKO Třeboňsko je ukázkovým příkladem rovnováhy mezi přírodou a člověkem. Krajina na Třeboňsku je sice přetvořena lidskou činností, ale i tak si dokázala uchovat svou jedinečnost. Lidská díla jsou zakomponována do přírody v takové míře, že nabývají dojmu téměř naprosté přirozenosti. Mezi hlavní poslání CHKO Blanský les patří zachování smíšených lesů, které zaujímají téměř polovinu rozlohy CHKO. Z přírodovědeckého hlediska je území hodnotné právě proto, že leží ve srážkovém stínu Šumavy, což má za příčinu menší množství srážek a také teplejší klima. Nejen Šumava ovlivnila území, ale také fakt, že sousedí s Alpským pohořím, díky kterému se zde vyskytuje alpská flóra.

3. Literární rešerše

3.1. Legislativní nástroje ČR v ochraně přírody a krajiny – Obecná ochrana přírody a krajiny

3.1.1 Počátky ochrany přírody a krajiny v České Republice

Teoretický podklad právní ochrany přírody se vytvářel již od středověku. V této době měla ochrana především důvody estetické, historické a kulturní, ale docházelo i k prvním vědeckým výzkumům pro odůvodnění ochrany krajiny. První právní normy vznikaly již ve 12. – 14. století a týkaly se především majetku, který bylo možné považovat za přírodní zdroje. Většinou se jednalo o nařízení k ochraně lesů a lesních a vodních živočichů, kteří byli pytláky loveni (ANONYMOUS (a), 2008). O jednu z prvních komplexních ochrany lesů se pokusil ve 14. století císař Karel IV., zákon (Maiestas Carolina) byl sice odmítnut, ale pozdější Chebský lesní řád, z roku 1379, bral své zásady z odmítnutého zákona. S rychlým nárůstem obyvatelstva rostla i poptávka po dřevě. Koncem 15. století až v 16. století byl na našem území prudký hospodářský rozvoj, který měl za následek využívání vysokohorských lesů. A tím se v horských oblastech se začaly budovat sklárny, které měly vysokou spotřebu dřeva. Tento trend zastavila v 17. století třicetiletá válka. A lesy se mohly pomalu regenerovat (PRIMACK, 2011).

Na začátku 19. století se objevily vědomé snahy o ochranu některých přírodních a krajinných prvků a území. Jednotlivé osoby již zřizovaly první chráněná území, většinou šlo o aktivity šlechticů. Jako první chráněné území na českém území – Žofínský prales – zřídil dne 28. srpna 1838 na svém panství Nové Hrady Jiří František August Buquoy¹. Téhož roku zřídil další chráněné území Hojná voda. Tato chráněná území existují dodnes, Žofínský prales jako národní přírodní rezervace a Hojná voda jako národní přírodní památka. Roku 1858 pak kníže Jan Schwanzerberg založil rezervaci Boubínský prales (ANONYMOUS (a), 2008).

Teprve začátkem 20. století můžeme brát v moderním slova smyslu právní ochranu přírody, ta se datuje se vznikem samostatné Československé republiky. V roce 1933 bylo vyhlášeno na 30 chráněných území a do 1938 bylo zřízeno celkem 142 přírodních rezervací. Až v roce 1956 vznikla první chráněná krajinná oblast –

¹ Jiří František August Buquoy byl rakouský a český národní ekonom a spisovatel, vědec, národohospodář, podnikatel a vynálezce.

Český ráj. A v roce 1963 byl zřízen první národní park na území České republiky - Krkonošský národní park. Za zakladatele moderní ochrany přírody a krajiny v Československu můžeme považovat přírodovědce a pedagoga Rudolfa Maximoviče². O samostatný zákon o ochraně přírody usilovali čeští odborníci a politici již od počátku 20. století, do roku 1956 byl předložena řada návrhů, které ovšem nebyly schváleny. Až v roce 1956 byl schválen zákon o státní ochraně přírody na území dnešní České republiky, zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. Předmětem ochrany byla chráněná území, chráněné přírodní výtvořy, přírodní rezervace, a dále chráněné druhy živočichů, rostlin, nerostů a zkamenělin (ANONYMOUS (a), 2008). Během toho se intenzivně zhušťovala síť chráněných území a výrazně docházelo k dokonalejší druhové ochraně rostlin a živočichů. Po roce 1989 Česká republika zcela změnila pohled na chráněná území přijetím mezinárodních dohod. V 60. letech 20. století již chráněná území nebyla brána pouze jako oplocené území, které je ponecháno samovolnému vývoji. Postupně se ochrana přírody ekologizovala a došlo na aktivní řízenou péči na chráněných územích. (PRIMACK, 2011). Nejlehčeji byly vyhlášovány rezervace na extrémních stanovištích, jednalo se o státní lesy, a tudíž bylo snadné získat souhlas k vyhlášení. V těchto lesích bylo možné těžit dřevo s obtížemi a vysokými náklady (PRŮŠA, 1990).

V roce 1992 byl přijat dosud platný zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tato úprava již vychází ze zásad prevence, předběžné opatrnosti, udržitelného využívání přírodních zdrojů, integrované ochrany atd. a doplňuje stávající konzervační přístup k ochraně dochovaného přírodního prostředí aktivním přístupem za účasti jak státu, tak soukromých osob, často vlastníků pozemků či nevládních ekologických sdružení. Zároveň je v České republice platná celá řada dalších právních norem s víceméně přímým vztahem k ochraně přírody (ANONYMOUS (a), 2008). Česká republika, vstupem do EU, zavedla soustavu Natura 2000 (PRIMACK, 2011).

² Rudolf Maximovič byl český přírodovědec, průkopník ochrany přírody v České republice. Od roku 1922 první profesionální pracovník státní ochrany přírody. V roce 1945 založil časopis *Ochrana přírody*

3.1.2. Obecná ochrana přírody a krajiny

Obecná ochrana přírody a krajiny představuje ochranu krajiny, rozmanitosti druhů, přírodních hodnot a estetických kvalit přírody, ale také ochranu a šetrné využívání přírodních zdrojů. Je zajišťována prostřednictvím zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Obecná ochrana přírody území, tedy ochrana krajiny brána z pohledu zákona o ochraně přírody a krajiny jsou prosazována hlavně skrze několik nástrojů jako ochranou a vytvářením územního systému ekologické stability, ochranou významných krajinných prvků, ochranou krajinného rázu a zřizováním přírodních parků a vyhlášením přechodně chráněných ploch (ANONYMOUS (b), 2008).

Jak uvádí zákon č. 114/1992 Sb.

„Hlavním účelem zákona je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.

Orgány ochrany přírody jsou

- a) obecní úřady
- b) pověřené obecní úřady
- c) obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- d) krajské úřady
- e) Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
- f) správy národních parků
- g) Česká inspekce životního prostředí
- h) Ministerstvo životního prostředí
- i) újezdní úřady, Ministerstvo obrany“

Péči o přírodu a krajinu v České republice zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky.

Jak uvádí Miko (2010)

„Zajišťuje účinnou péči o přírodu a krajinu 24 chráněných krajinných oblastí a většiny národních přírodních rezervací (NPR) a národních přírodních památek (NPP) v souladu se zákonem č. 114/1992 Sb., O ochraně přírody a krajiny, takto:

- Vykonává prostřednictvím správ CHKO speciální státní správu propojenou s odbornou činností
- Zajišťuje péči o území chráněných krajinných oblastí diferencovaně podle zón odstupňované ochrany:

- I. zóna („přírodní jádrová“) zahrnuje přírodě blízké ekosystémy (často maloplošná zvláště chráněná území), zaujímá 11% z celkové výměry všech CHKO a je v ní uplatňována nejprísnejší ochrana.

- II. zóna („polopřirozená ochranná“) zahrnuje mozaiku přírodě blízkých a kulturních ekosystémů, zaujímá 37 % z celkové výměry. Snahou v tomto území je zlepšení jeho přírodní hodnoty, umožňuje jemné formy hospodaření.

- III. zóna („kulturně krajinná“) zahrnuje běžně obhospodařované kulturní ekosystémy, zaujímá 41 % z celkové výměry. Je cenná pro svou krajinně estetickou hodnotu, umožňuje intenzivnější hospodaření.

- IV. zóna („okrajová sídelní“) zahrnuje většinou sídla a intenzivně obhospodařované pozemky, zaujímá 11 % z celkové výměry. Je územní rezervou pro zástavbu a intenzivnější formy hospodaření i podnikání. V některých ,CHKO není IV. zóna vyhlášena.

- Realizuje ochranu přírody a krajiny koncepčně podle plánů péče o chráněné krajinné oblasti. V těchto dokumentech je stanovena strategie ochrany území a jeho využívání.
- Usměňuje tok finančních prostředků ze státem garantovaných programů (např. Program péče o krajinu, Program obnovy přirozených funkcí krajiny, Státní program životní prostředí).“

Jak uvádí zákon č. 114/1992 Sb.,

„Ochranou přírody a krajiny se rozumí dále vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.

Ochrana přírody a krajiny podle tohoto zákona se zajišťuje zejména

- a) ochranou a vytvářením územního systému ekologické stability krajiny
- b) obecnou ochranou druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a zvláštní ochranou těch druhů, které jsou vzácné či ohrožené, pozitivním ovlivňováním jejich vývoje v přírodě a zabezpečováním předpokladů pro jejich zachování, popřípadě i za použití zvláštních pěstebních a odchovných zařízení
- c) ochranou vybraných nalezišť nerostů, paleontologických nálezů a geomorfologických a geologických jevů i zvláštní ochranou vybraných nerostů
- d) ochranou dřevin rostoucích mimo les
- e) vytvářením sítě zvláště chráněných území a péčí o ně
- f) účastí na tvorbě a schvalování lesních hospodářských plánů s cílem zajistit ekologicky vhodné lesní hospodaření
- g) spoluúčastí v procesu územního plánování a stavebního řízení s cílem prosazovat vytváření ekologicky vyvážené a esteticky hodnotné krajiny
- h) účastí na ochraně půdního fondu, zejména při pozemkových úpravách
- i) ovlivňováním vodního hospodaření v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů při zachování přirozeného charakteru a přírodě blízkého vzhledu vodních toků a ploch a mokřadů
- j) obnovou a vytvářením nových přírodně hodnotných ekosystémů, například při rekultivacích a jiných velkých změnách ve struktuře a využívání krajiny
- k) ochranou krajiny pro ekologicky vhodné formy hospodářského využívání, turistiky a rekreace“

Obecná ochrana přírody a krajiny - Základní povinnosti při obecné ochraně přírody

Jak uvádí zákon 114/1992 Sb,

“Vymezení systému ekologické stability, zajišťujícího uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivé působení na okolní méně stabilní části krajiny a vytvoření základů pro mnohostranné využívání krajiny stanoví a jeho hodnocení provádějí orgány územního plánování a ochrany přírody ve spolupráci s orgány vodohospodářskými, ochrany zemědělského půdního fondu a státní správy lesního hospodářství. Ochrana systému ekologické stability je povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ; jeho vytváření je veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát. Podrobnosti vymezení a hodnocení systému ekologické stability a podrobnosti plánů, projektů a opatření v procesu jeho vytváření stanoví ministerstvo životního prostředí České republiky (dále jen "ministerstvo životního prostředí") obecně závazným právním předpisem.

Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Mezi takové zásahy patří zejména umístování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů. Podrobnosti ochrany významných krajinných prvků stanoví ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody z hlediska tohoto zákona je také nezbytné schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov, k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest a lesních melioračních systémů. K pěstebním a těžebním zásahům v lesích prováděným v souladu s lesním hospodářským plánem nebo protokolárně převzatou lesní hospodářskou osnovou a při nahodilé těžbě se závazné stanovisko orgánu ochrany přírody nevyžaduje. Závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov se vydává na žádost příslušného orgánu státní správy lesů. K závazným stanoviskům vydaným po lhůtě 60 dnů od doručení žádosti příslušnému orgánu ochrany přírody se

nepřihlíží. Požádá-li vlastník o předběžnou informaci podle § 90 odst. 17 o podmínkách vydání souhlasného závazného stanoviska ke schválení lesního hospodářského plánu, příslušný orgán tuto informaci poskytne zpravidla ke dni konání základního šetření, nejpozději do 60 dnů od obdržení žádosti.

V rámci řízení o vydání závazného stanoviska podle odstavce 3 orgán ochrany přírody provede také hodnocení důsledků lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov pro evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. Orgán ochrany přírody nevydá souhlasné závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov, pokud by měly významný negativní vliv na příznivý stav předmětu ochrany evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. V ostatních případech orgán ochrany přírody vydá souhlasné závazné stanovisko. Závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov nahrazuje odůvodněné stanovisko podle § 45i odst. 1. Na postup hodnocení důsledků lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov se nepoužijí ustanovení zvláštních právních předpisů o posuzování vlivů na životní prostředí.“

Registrace významných krajinných prvků

Rozhodnutí o registraci významného krajinného prvku vydává orgán ochrany přírody. Účastníkem řízení je vlastník dotčeného pozemku. Rozhodnutí o registraci se oznamuje rovněž nájemci dotčeného pozemku, územně příslušnému stavebnímu úřadu a obci. V rozhodnutí podle odstavce 1 se kromě náležitostí stanovených obecnými předpisy o správním řízení (4b) vždy uvede vymezení významného krajinného prvku a poučení o právních následcích registrace (§ 4 odst. 2). Rozhodnutí podle odstavce 1 může orgán ochrany přírody, který o registraci rozhodl, zrušit pouze v případě veřejného zájmu.

Ochrana krajinného rázu a přírodní park

Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků,

zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.

K umístování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody.

Přechodně chráněné plochy

Území s dočasným nebo nepředvídaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů může orgán ochrany přírody svým rozhodnutím vyhlásit za přechodně chráněnou plochu. Přechodně chráněnou plochu lze vyhlásit též z jiných vážných důvodů, zejména vědeckých, studijních či informačních. Přechodně chráněná plocha se vyhláší na předem stanovenou dobu, případně na opakované období, například dobu hnízdění. V rozhodnutí o jejím vyhlášení se omezí takové využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení vývoje předmětu ochrany.

Vznikne-li vlastníku či nájemci pozemku v důsledku ochranných podmínek přechodně chráněné plochy újma nikoliv nepatrná, přísluší mu na jeho žádost finanční náhrada od orgánu ochrany přírody, který přechodně chráněnou plochu vyhlásil. Orgán ochrany přírody při rozhodování o výši finanční náhrady může požadovat doložení žádosti doklady či údaji o výnosu pozemku.“

Mezi země s nejdelší tradicí ochrany přírody na světě patří i Česká republika. Pohled lidí na ochranu přírody se naprosto změnila, od původní konzervačního přístupu až k dnešní moderní ochraně přírody, která využívá různé přístupy. Mezi nich patří hlavně aktivní péče o přírodu. Už při vstupu do Evropské unie měla Česká republika v mnoha ohledech velice nadčasový a moderní zákon o ochraně přírody, který členil oblasti ochrany na různé kategorie územní ochrany (Miko, 2009).

3.2. Základní principy ochrany přírody a krajiny

Jak uvádí Dorst (1974),

„Člověk má nevhodnou snahu obětovat dlouhodobé zisky svému okamžitému prospěchu a rád věří, že technika dokáže nahradit rozumné hospodaření s přírodou“

Ochrana přírody a rozumné využívání přírodních zdrojů jsou problémy spjaté se samým vývojem člověka. Od svého prvopočátku člověk silně ovlivňoval přírodu okolo sebe, než kterýkoliv jiný živočich na této planetě a již tehdy občasnými zásahy narušoval přírodní rovnováhu. Všechny zákony, které dosud určovaly vztah člověka a přírody již nejsou takové, jaké byly. Nyní člověk věří, že má nad přírodou velkou moc, ale opak je pravdou. Planeta Země ve svém původním stavu není přizpůsobena „rozmachu“ našeho druhu. Hlavně co se týče uspokojování našich základních potřeb. Neznamena, že člověk pokaždé musí použít všude stejný postup, a to vyhubit celou divokou přírodu, aby ji poté mohl přeměnit na zemědělskou půdu. To by zajisté vedlo k totální devastaci jak živočichů, tak i rostlin. Vztahy mezi člověkem a přírodou procházejí kritickými obdobími. Rozdílné země, jak už politickými či ekonomickými poměry, mají obdobné problémy jako Česká Republika, i když jsou vyhocené do rozdílné míry problematiky (DORST, 1974). Na základně Rousseauových teorií³ začala Evropa přivádět lidi k ochraně přírody. V 19. století začaly u nás vznikat první rezervace, jak již bylo zmíněno na začátku. Až po roce 1945 došlo ke konkrétnímu vývoji ochrany přírody. Byl u nás vydán zákon č. 40 z 1. srpna 1956. Tento zákon přesněji definoval chráněná území i pravomoc orgánů v ohledu vyhlášení, provádění změn, ale i rušení chráněných oblastí (KHOLOVÁ, 1980).

³ Blíže v knize M. Bednář, „Jean-Jacques Rousseau: 230 let od úmrtí“. Vyd. M. Loužek. Praha, Centrum pro ekonomiku a politiku 2008.

Jak uvádí Primark (2011),

„Chráněná území mohou být zřizována různými způsoby, mezi nejběžnější mechanismy patří:

- území zřízena státem, často na národní, ale i na regionální, a dokonce lokální úrovni
- koupě pozemků soukromými osobami nebo ochranářskými organizacemi
- zřizování výzkumných terénních stanic, které při svém působení kombinují ochranu a výzkum biodiverzity s enviromentálním vzděláním, bývají budovány univerzitami či jinými organizacemi
- aktivity původních obyvatel a tradičních společností “

3.3. Zvláštní ochrana přírody a krajiny

Jedním z nejvýznamnějších nástrojů ochrany přírody a krajiny je ochrana území, která se provádí prostřednictvím zvláště chráněných území. Ta se podle zákona o ochraně přírody a krajiny vyhláší na přírodovědecky či esteticky významných nebo jedinečných územích. Za taková území se považují nejčastěji lokality s unikátní nebo reprezentativní biologickou rozmanitostí, a to na úrovni druhů, populací i společenstev, dále území s jedinečnou geologickou stavbou, území reprezentující charakteristické prvky krajinného rázu kulturní krajiny a území významná z hlediska vědeckého výzkumu.

Cílem ochrany nejčastěji bývá udržení nebo zlepšení dochovaného stavu území nebo ponechání území či jeho části samovolnému vývoji (ANONYMOUS (b), 2008).

Zákon vymezuje kategorie zvláště chráněných území. Tímž jsou:

- a) národní parky
- b) chráněné krajinné oblasti
- c) národní přírodní rezervace
- d) přírodní rezervace
- e) národní přírodní památky

f) přírodní památky

Jak zákon 114/1992 Sb. uvádí,

„Národní parky

Rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam, lze vyhlásit za národní parky. Veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením. Národní parky, jejich poslání a bližší ochranné podmínky se vyhlašují zákonem.

Chráněné krajinné oblasti

Rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení, lze vyhlásit za chráněné krajinné oblasti. Hospodářské využívání těchto území se provádí podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných krajinných oblastí. Chráněné krajinné oblasti, jejich poslání a bližší ochranné podmínky vyhlašuje vláda republiky nařízením.“

Jak uvádí Miko a kol. (2005):

„Chráněné krajinné oblasti (CHKO) jsou jednou z kategorií zvláště chráněných území. Současný zákon o ochraně přírody a krajiny definuje CHKO jako „rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení“. Za rozsáhlé území ve smyslu zákona se zpravidla považuje území o rozloze větší než 40–50 km². Za harmonicky utvářenou krajinu s charakteristicky utvářeným reliéfem se považují zejména horské celky, krasová území, nivy řek, území s četnými významnými geomorfologickými jevy,

významnými mokřady apod. Zastoupení přirozených ekosystémů na území CHKO zpravidla zřetelně převyšuje průměr vztažený k celé České republice. CHKO jsou jedinou kategorií zvláště chráněných území, kde předmětem ochrany je také krajinný ráz včetně zachovalých sídel, kulturních památek, dřevin rostoucích mimo les a charakteristicky uspořádaných hospodářských systémů. “

CHKO poskytuje především uchování krajiny se všemi jejími přírodními hodnotami a kulturními charakteristikami jako výsledek společné a vyvážené harmonie mezi přírodními silami a člověkem (PEŠOUT, 2010).

Jak uvádí Pešout (2010) je

„Ochrana přirozených či přírodě blízkých ekosystémů je v rámci čtyřstuňové zonace CHKO soustředěna převážně do prvních a druhých zón, často vyhlášených jako maloplošná zvláště chráněná území. Na většině území CHKO je cílem rozvoj ekologicky vhodného a územně diferencovaného hospodářského a rekreačního využívání krajiny zajišťujícího uchování místního přírodního a kulturního dědictví. “

Jak uvádí zákon č.114/1992 Sb.

„Národní přírodní rezervace

Menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku, může orgán ochrany přírody vyhlásit za národní přírodní rezervace; stanoví přitom také jejich bližší ochranné podmínky. Využívání národní přírodní rezervace je možné jen v případě, že se jím uchová či zlepší dosavadní stav přírodního prostředí.

Přírodní rezervace

Menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast může orgán ochrany přírody vyhlásit za přírodní rezervace; stanoví přitom také jejich bližší ochranné podmínky.

Národní přírodní památka

Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk, může orgán ochrany přírody vyhlásit za národní přírodní památku; stanoví přitom také její bližší ochranné podmínky. Změny či poškozování národních přírodních památek či jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození, je zakázáno.

Přírodní památka

Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk, může orgán ochrany přírody vyhlásit za přírodní památku; stanoví přitom také její bližší ochranné podmínky. Změna nebo poškozování přírodní památky nebo její hospodářské využívání vedoucí k jejímu poškození jsou zakázány.“

Maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ) byla na území ČR vyhlášena již v roce 1838, v roce 1918 jich bylo 14, v roce 1945 celkem 100, v roce 1991 již 1318 a za posledních 15 let jich přibylo dalších bezmála 900. Během této doby se změnily důvody, které stály za vyhlášením těchto území, od motivace, až po právní a ekonomickou podporu. Dlouhá cesta k současnému, stále ještě neuspokojivému stupni kvality, možná i kvantity soustavy chráněných území je završována třemi aktuálními procesy: mapování (typů) biotopů, navržení soustavy evropsky významných lokalit (EVL) a optimalizací soustavy maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) České republiky. První dva procesy byly vyvolány především ze strany EU, která tyto procesy výrazně ekonomicky podpořila. Zkráceně je nazýváme Natura 2000. Tento název pod sebou skrývá evropskou soustavu chráněných území (PETŘÍČEK, 2007).

Jak uvádí vyhláška č. 64/2011,

„Základní údaje o zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech jsou:

1) evidenční číslo

2) kategorie ochrany

3) název

4) údaje o vyhlášení

- druh právního předpisu, kterým bylo území vyhlášeno

- název orgánu, který předpis vydal

- číslo předpisu

- datum platnosti a datum účinnosti předpisu

5) překryv s územně-správními jednotkami:

- kraj

- okres

- obec s rozšířenou působností

- obec

- katastrální území

6) překryv s jinými chráněnými územími:

- národní park

- chráněná krajinná oblast

- jiný typ chráněného území

7) překryv se soustavou Natura 2000:

- ptačí oblast

- evropsky významná lokalita

8) vymezení území a jeho ochranného pásma, jejich výměra

9) managementová kategorie IUCN

- Ia – přísná rezervace – vědecká
- Ib – přísná rezervace – ochrana původní přírody
- II – národní park
- III – přírodní památka
- IV – řízená rezervace
- V – chráněná krajina

10) předmět ochrany

11) cíl ochrany“

3.4. Příroda a krajina v jižních Čechách

„Chceme-li mluvit o krajině jihočeské, můžeme tak činit pouze v plurálu. Vymezit přesné teritorium jižních Čech se nepodařilo vlastně ještě nikomu.“

Ladislav Stehlík: Země zamyšlená

Jak již vyplývá z citátu, jižní Čechy se mohou pyšnit svou pestrou a proměnlivou krajinou. Od ostatních krajů, naší republiky, má některé nezaměnitelné znaky, které plynou z typických přírodních podmínek a poněkud s odlišným osidlováním v historii. Zpočátku byly osidlovány nejúrodnější oblasti s optimálními podmínkami (JIRÁČEK, 2010).

3.4.1 Popis přírody jižních Čech

Krajina jihočeského kraje se rozprostírá na území mírně zvlněného georeliéfu, pouze šumavské vrcholy jsou výrazněji vymodelovány. Po celém území převažují metamorfované bazické horniny, např. krystalický vápenec. Velké výškové rozpětí a také částečné závětrí Alp má za následek klimatické kuriozity. Mezi nejteplejší části patří Jihočeské pánve, s průměrnou roční teplotou vzduchu 7,5 - 8,0 °C. Nejchladnější část regionu je v centrální části Šumavy, kde je průměrná roční teplota vzduchu 2 °C. Mezi nejsušší oblasti regionu patří Březnické a Horažďovické

pahorkatiny, kdy roční průměrný úhrn atmosférických srážek je okolo 550 mm. Za to nejvíce srážek spadne na území Šumavy, zde je hodnota průměrných ročních srážek 1100 – 1600 mm. Osídlení Slovanů se datuje od poloviny 7. století a vrchol osídlování se datuje 13. a 14. století. Důležitá centra vznikala při starých hradech a hospodářské aktivity a kultivace krajiny ovlivňovala okolí. Avšak velké ambice šlechtických rodů, např. Buquoyů a Schwarzenbergů, vedly k zachování cenných lesních komplexů a také husté rybníční soustavy (URBAN, 2003).

V historických pramenech byly jižní Čechy velmi často označovány jako stát ve státě. Hlavně díky své krajině, rámována horami do úrodného celku. Přírozenou rámování tvoří Šumavské a Novohradské hory. Dodnes jsou zde dochovány husté lesy. Mezi hlavní tepnu jižních Čech patří samozřejmě od pradávna řeka Vltava, která pramení hluboko v šumavských horách. Především díky těmto přirozeným hranicím vynikají perly jihočeské krajiny. A to především třeboňská a českokbudějovická pánev. Původem tyto pánve byly mokřiny a bažiny, které v průběhu staletí přetvořil člověk na zkulturněnou krajinu. Systémem rybníků a kanálů dokázal člověk přetvořit neúrodnou půdu na hospodářsky využitelnou (KUTHAN, 1947). Typickou těžbou přírodních zdrojů pro jižní Čechy je bezprostředně těžba rašeliny a šterkopísku. Těžba viditelně zasahuje do přírodní rovnováhy. Proto je nutné rozumně hospodařit s ložisky rašeliny, naštěstí od těžby rašeliny se na území Třeboňska už ustoupilo. Po průmyslové těžbě šterkopísku vznikají rozsáhlá jezera s nekontrolovatelnou hladinou, která trvale ovlivňuje vodní režim ve svém širokém okolí. Toto se týká například na území Suchdolů (PRŮŠA, 1990).

Jihočeský kraj spolu se Šumavou řadíme z pohledu ochrany přírody k územím poměrně nejméně narušeným. Přece jen Národní park a Chráněná krajinná oblast Šumava se může pyšnit tím, že patří k nejnavštěvovanějším místům České Republiky. Mezi unikáty v ochraně přírody patří Chráněná krajinná oblast Třeboňsko a to právě kvůli staleté intenzivní hospodářské činnosti, která je v rovnováze s bohatou přírodou Třeboňské pánve. Nesmíme ani opomenout Chráněnou krajinnou oblast Blanský les, která je význačná svými lesy (ALBRECHT, 2003). Avšak těmto chráněným krajinným oblastem se nadále věnuji ve své práci. Jako příklad k obnově narušených částí přírody mohou posloužit více než 200 maloplošných chráněných

území, které se na jihu Čech nacházejí. Jihočeský kraj je v mnoha ohledech neobyčejný kousek České republiky (ALBRECHT, 2003).

Díky svým různorodým přírodním podmínkám prošly jižní Čechy odlišným vývojem, a proto si uchovaly své specifické rysy (Langhammerová, 2011).

Jak uvádí Jiráček, (2010)

„Se zvyšujícím se počtem obyvatel se krajina i v jižních Čechách vlivem lidské činnosti postupně měnila. Zemědělské a osídlené půdy přibývalo na úkor lesů a na konci středověku se již místy projevovat nedostatek ploch pokrytých souvislými lesními porosty (a s tím také i nedostatek dřeva). Lesy byly od té doby více chráněny a v jižních Čechách se tak udržely do dnešní doby na ploše přesahující celostátní průměr (asi na 35% rozlohy kraje). Zbývající část krajiny, tj. zemědělská, osídlená, infrastrukturní, přehrady, rybníky apod. jsou již zcela pozměněné a skládají se ze zcela jiných a nových krajinných prvků, které mají s původními přírodními prvky (zejména s pralesy v neosídlené krajině) málo společného (ovšem stále více nabývají na významu).“

Nejdůležitější význam v krajině mají lesy, které v době poledové pokrývaly skoro celé jižní Čechy. Jsou pro nás přímým ukazatelem toho, jaká zde byla přirozená původní skladba vegetace a krajinných prvků. Nyní lesy pokrývají 37 % rozlohy kraje, tj. 369 000 ha. Mezi nejlesnatější okresy jsou např. Prachatic 52 % a Český Krumlov 47%. Této hojné lesnatosti můžeme vděčit dlouhodobému historickému vývoji (Urban, 2003). Díky tomuto se dá dnešní jihočeská krajina třídit a posuzovat podle přirozených lesních stanovišť, podle výskytu a zastoupení (Jiráček, 2010). Jedním z významných faktorů při vývoji skladby fauny a flóry je fakt, že jižní Čechy leží v relativní blízkosti Alp, neboť řada druhů má původ právě tam (URBAN, 2003).

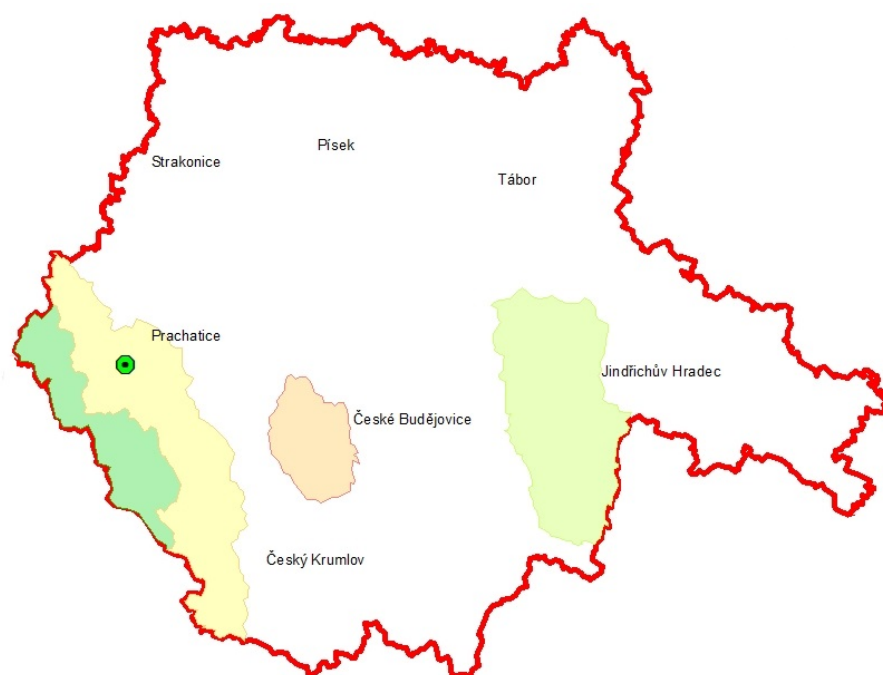
Jak uvádí Jiráček (2010),

„Pracovníci Lesprojektu, organizace pověřeno lesním hospodářským plánováním, prováděli od poloviny minulého století po řadu let komplexní průzkum přírodních podmínek. Jedním z jeho výsledků bylo rozřídění celé České republiky na přírodní lesní oblasti. V jižních Čechách jich bylo vytipováno a odlišeno šest. Jsou to: **Šumava, Novohradské hory, Předhoří Šumavy a Novohradských hor,**

Jihočeské pánve, Středočeská pahorkatina a Českomoravská vrchovina. Většina přírodních oblastí zasahuje i do jiných krajů České republiky.“

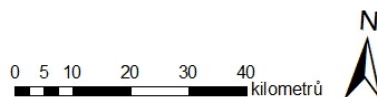
První snahy o ochranu přírody na jihu Čech se datují již od 16. století. Majitelé panství začali chránit lesy na svém panství vydáváním lesních řádů. Velkým krokem v ochraně přírody, jak v České republice, tak i v Evropě, bylo v roce 1838 vyhlášení ochrany pralesa v Novohradských horách, dnes známé jako národní přírodní rezervace Žofínský prales, o dvacet let později byla vyhlášena národní přírodní rezervace Boubínský prales. Během 1. a 2. světovou válkou bylo vyhlášeno dalších 16 chráněných území. Od roku 1945 do roku 1960 došlo k rozvoji soustavy chráněných území, bylo vyhlášeno dalších 20 zvláště chráněných území. Po roce 1960 však byly vydány přísnější předpisy pro výběr území, proběhla prověrka vyhlášených maloplošných chráněných území, která navrhla zrušení již vyhlášených území. Důsledkem, že ztratily důvod k ochraně. Po roce 1992 okresní úřady a správy chráněných krajinných oblastí dostaly pravomoc, na základě přijetí zákona č. 114/1992 Sb, vyhlášovat maloplošná zvláště chráněná území. Do roku 2000 bylo vyhlášeno dalších 61 chráněných území a 288 maloplošných zvláště chráněných území, z toho 14 NPR, 10 NPP, 95 PR a 169 PP (URBAN, 2003).

3.4.3 Velkoplošná ZCHÚ

Legenda

- Jihočeský kraj
- NPR Boubínský prales
- CHKO Třeboňsko
- CHKO Blanský les
- CHKO Šumava
- Národní park Šumava

Podrobnější zmapování zvláště chráněných území spolu s tabulkování zpracování jsou uvedena v příloze.

3.5 Vybraná území

3.5.1 Národní přírodní rezervace Boubínský prales

Boubínský prales je jedním z nejznámějších chráněných území České republiky, ale také současné je jedním z nejstarších lesních rezervací v Evropě (ŠÍP, 2006). Je také pozůstatkem bývalých královských pomeznic hvozdů (ŘEHÁK, 1969). Boubínský prales je brán jako zásadní milník v české lesnické vědě (VRŠKA, 2012). Již od počátku jej navštívilo mnoho lesníků, malířů či spisovatelů. Stal se významným studijním objektem (JIRÁČEK, 2010). Je až k neuvěření, že právě na tomto kousku lesa nejsou patrné žádné stopy úmyslné lidské činnosti. A zůstal

ušetřen hospodářské činnosti, která v Šumavských lesích v minulosti byla hojně rozšířena (ŘEHÁK, 1969).

Někteří vědci se snažili dopátrat o původu jména Boubín resp. Kubany. Předpokládá se o jeho původu v kmeni slova „bab“ pro „nabobtnalý“. Antonín Profous, jazykovědec a znalec jmen, vychází z toho, že Boubín vznikl z vlastního jména Buba (ŠÍP, 2006).

Není sice nejstarší rezervací, ale na rozdíl od Žofínského pralesa nedošlo v dnešním jádru NPR Boubínský prales historicky k žádným úmyslným těžbám ani odvozu tlejícího dřeva, jádro Boubínského pralesa je nejzachovalejším zbytkem původních lesů na území České republiky (VRŠKA, 2012). Přirozený, po staletí neovlivněn vývoj lesní vegetace v této části boubínských lesů byl důvodem pro jejich ochranu. Boubín ovšem přesto neleží mimo veškerou civilizaci, ale je součástí středoevropské kulturní krajiny. Vzhledem k jeho poloze nedaleko trojmezí, tvořeném Českou republikou, Rakouskem a Německem, je historie boubínského pralesní rezervace spjatá i s kulturní historií tohoto regionu (ŠÍP, 2006). Boubínský prales lze na základě podrobných historických průzkumů považovat za ojedinělý příklad dochovalosti pralesovitého porostu. Jediným vlivem působícím na vývoj pralesa byla člověkem ovlivňovaná zvěř (VRŠKA, 2012).

Historie a vyhlášení

Po třicetileté válce (1618-1648) zažila výroba skla velký rozkvět, a tak české sklo začalo být v Evropě žádané. To mělo za příčinu, že rostla větší potřeba dřeva a Šumava nebyla výjimkou. Pro své velké bohatství, se zdálo že, je Šumava nevyčerpatelná, ale později se ukázala, že je nutné myslet na budoucnost lesů. V 19. století měla těžba dřeva velký význam a proto padlo do úvahy, že se i prales zahrne do hospodářských plánů. To ale předpokládalo vybudování náročné trasy, to by ovšem bylo velmi nákladné, tak prales na Boubíně zůstal nadále ponechán přírodě. I když bylo v roce 1836 vybudováno plavební zařízení na Kaplickém potoce, pralesní část nebyla těžbou dřeva nijak ohrožena (ŘEHÁK, 1969). Fotografie Boubínského jezírka, které bylo součástí plavebního zařízení, je uvedena v příloze. Pro Boubín měly hospodářský význam hlavně pro tak zvané Zlaté stezky, cesty, po kterých se dopravovala sůl mezi Čechami a Bavorskem (ŠÍP, 2006).

Původní rozloha pralesa činila 143,7 ha po následné větrné a kůrovcovité kalamitě klesla výměra 46,67, kvůli rozsáhlým těžbám, která se i přímo týkala do té doby nedotřené pralesa (URBAN, 2003). A tak po velkém úsilí byl v roce 1858 prales vyhlášen chráněným územím, ve kterém byla vyloučena veškerá hospodářská činnost. Tato část boubínských lesů nebyla stejně vzhledem k její poloze a nepřístupnému terénu využívána (ŠÍP, 2006). Z historického vývoje je patrné, že ovlivnění porostů těžbou či jinými pěstebními zásahy v dnešním pralesu, bylo skutečně minimální a ve srovnání s ostatními z našich pralesových rezervací se jedná o ojedinělý případ dochovalosti původního lesa (VRŠKA, 2012).

Jak jsem již výše zmínila, původní plocha chráněné pralesovité rezervace byla 143,7 ha, později byla zmenšena na 47 ha. V roce 1950 kolem pralesního jádra bylo vymezeno ochranné pásmo o velikosti 420 ha a v roce 1958 bylo zvětšeno na 660,4 ha (včetně vlastního pralesa) (ŠÍP, 2006). Pralesní jádro bylo oploceno, aby bylo chráněno před devastací převážně hojným počtem návštěvníků (URBAN, 2003). Do této oblasti spadá i vrchol hory Boubín. Stromy se zde netěžily, s výjimkou cenného rezonančního dřeva (ŠÍP, 2006). Obsah původních dřevin pralesa se během staletí postupně měnil. Došlo k výraznému poklesu jedle a místo něj nastoupil buk, avšak dominantní postavení (50 %) v pralesu si stále udržuje smrk (URBAN, 2003). A ty také dosahují nadměrných rozměrů, ale těmto smrkům se věnuje poté dál.

Nejrozsáhlejší šetření provedl v rezervaci Ing., E. Průša v roce 1972. Kdy bylo kompletně zaměřeno stromové patro pralesa na celé ploše, včetně odumřelého dřeva, mapovány lesní typy a zmlazení dřevin. Veškeré údaje uvedené v souvislosti s lesnickým výzkumem se vztahují k tzv. starému pralesu, tedy k zachovalému jádru původní schwarzenberské rezervace, tj. k ploše cca 47 ha. V období 1972-1996 výrazně pokles počet živých stromů z 13 346 na 10 842. Prales celkově „zestárl“, tzn., že nestačí dorůst nová generace. Toto způsobilo dlouhodobou blokaci růstu přirozeného zmlazení (VRŠKA, 2012). Kvůli velkému nárůstu návštěvníků byla roku 1975 vytyčená zkrácená prohlídková trasa a v roce 1979 byl prales pro návštěvníky zcela uzavřen. Od toho roku je možné prales pozorovat pouze zvenčí od plotu (ŠÍP, 2006).

Úřední vyhlášení rezervace proběhlo vyhláškou ministerstva školství a národní osvěty č. j. 143/547/33-V z 31. 12. 1933 na ploše 47 ha. V roce 1958 byla rezervace rozšířena o rozsáhlý komplex porostů obklopujících původní prales. Tyto porosty plní mimo jiné funkci ochranného pásma. Rozšíření bylo provedeno vyhláškou Ministerstva školství a kultury č. j. 2224/58-D/1 z 15. 1. 1958. a celková plocha rezervace činila 666,41 ha. Podle vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb. z 11. 6. 1992 bylo území zařazeno do kategorie národní přírodní rezervace s potvrzenou úřední výměrou 66,41 ha (VRŠKA, 2012).

Za zásluhy o vyhlášení Boubínského pralesa za přírodní rezervaci bychom měli zařadit na první místo samozřejmě Josefa Johna, který vypracoval plány na zřízení rezervace a další odborníci, kteří byli při exkurzi na Boubín, poznali jeho jedinečnost. Ale také hrabě Jiří Buquoye, který založil rezervaci o 20 let dříve a byl vzorem pro Jana Adolfa Schwarznberga, který vydal rozhodnutí o vyhlášení rezervace (ŠÍP, 2006).

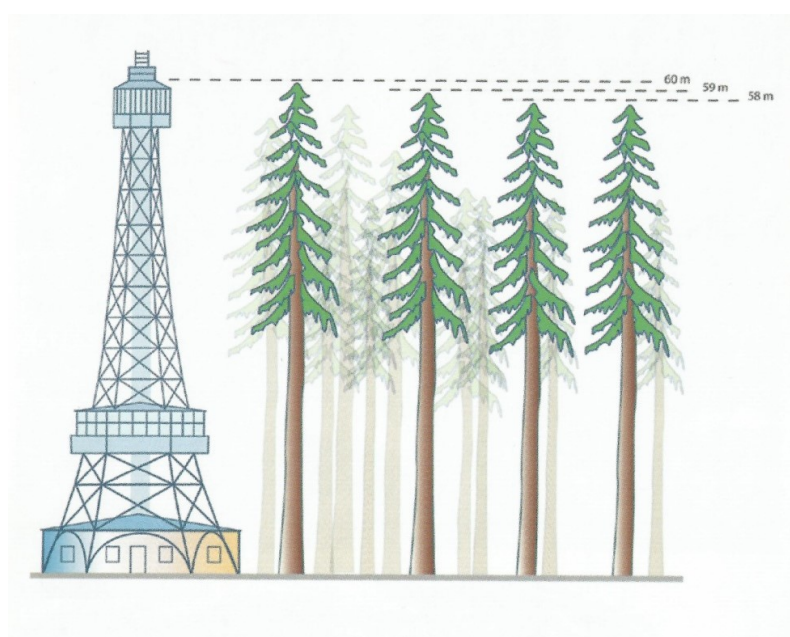
Josef John – „*iniciátor ochrany pralesů*“

Narodil se v Petrově dvoře na Netolicku a zemřel ve Vimperku. Navštěvoval schwarzenberskou lesnickou školu ve Zlaté Koruně. V roce 1837 byl John jmenován lesním inženýrem a o rok později byl přeložen na lesní správu ve Vimperku. John dlouhou dobu studoval šumavské lesy, ale těžištěm Johnova zájmu se stal Boubínský prales. John pozoroval prales, dělal si poznámky, skici a mapy. Již v počátcích svého pozorování ve schwarzenberských lesích poznal John význam pralesa, jak z rostlinného společenství, tak i ze zvířecího společenství a její potřebu ochrany (Šíp, 2006). V létě roku 1847 vykolíkoval Josef John v Boubínském pralesu 8 zkusných ploch a uložil Františku Jungwirthovi, tehdejší lesní adjunkt, zmapovat je tak, aby podávaly co nejpravdivější a nejnázornější obraz pralesa. Jednalo se o první výzkumnou práci na světě ve věci zkoumání pralesovitých porostů (Vrška, 2012). A postupným přesvědčováním přiměl majitelé panství k vyhlášení nedotknutelnosti Boubínského pralesa (CHÁBERA, 1987).

„Pralesní velikáni“

V Boubínském pralesu se také jako jedna ze zajímavostí nacházejí nebo nacházely nejmohutnější stromy.

A tyto stromy se staly velkou atrakcí lesů boubínského pralesa, většinou se jednalo o smrky. Ovšem, který z nich je opravdu ten největší, to těžko říct. Hlavně historické údaje je nutno brát s rezervou, tehdejší metody měření byly různé a s dnešními nesrovnatelné. „Král smrků“, který byl považován za největší smrk světa, padl 4. prosince 1970 a byl vysoký 57,6 m a po sečení letokruhů bylo 440 let (Šíp, 2006). A v roce 1984 uschla a byla poražena „Boubínská jedle“, která se dožila 450 let, dosáhla výšky 51,8 m (VRŠKA, 2012). Fotografie kmene tzv. Vidlicového smrku, který byl také považován za „pralesního velikána“ je uvedena v příloze.

Co člověk dělá, dokáže příroda už dávno. Petřínská rozhledna je (bez nových antén) vysoká 60 metrů a postavena byla v roce 1891.

Stejně vysoký, také 60 metrů, byl „Zázračný smrk“ (Wunderfichte) v Boubínském pralesu. Zmýcen byl v roce 1865, ve stáří 442 let. (Strom č. 1)

Strom č. 2: Jen o něco málo nižší byl Stožecký smrk, vysoký 58,9 m, a v době jeho pokácení starý 525 let. (Ten jediný v tomto přehledu nepochází z Boubínského komplexu, ale ze sousedního polesí).

Strom č. 3: Křížový smrk: vysoký 57,70 m, v roce 1895 dosáhl věku 395 let.

Strom č. 4: Král smrků, vysoký 57,6 m. Padl 4. 12. 1970, poté, co už několik let předtím uschl.

(Macar, V., 1973, kresba Urban, V.).

Obrázek č. 1 – Pralesní velikáni (Boubínský prales, Michal Šíp, 2006)

Dnes patří národní přírodní rezervace k jedním z nejnavštěvovanějším místům Šumavy. Vede zde tudy několik turistických tras a podél jádra pralesa vede naučná stezka. Toto území patří k jednomu, ve kterém je možné pozorovat přirozené chování lesních ekosystémů (URBAN, 2003).

3.5.2 CHKO Třeboňsko

Třeboňská pánev se nachází v centrální části jižních Čech, zaujímá 15 % rozlohy kraje, čímž je větší než Českobudějovická pánev (Jiráček, 2010). Podmiňující vyhláškou pro vyhlášení Třeboňska o rozloze 700 m² za chráněné krajinné území byla vyhláška MK ČSR č.j. 22 737/1979 ze dne 15. listopadu 1979 (URBAN, 2003).

Rozprostírá se mezi městy Veselí nad Lužnicí a České Velenice. Třeboňská pánev je v nadmořské výšce v rozmezí mezi 410-460 m. Rámována je mírnými údolímí, která tvoří pozvolnou krajinu, pouze na jihu se výrazněji zdvihají horská pásma. Už samotné složení krajiny Třeboňské pánve vybízelo ke zřizování rybníků (ŠUSTA, 1995). Průměrná roční teplota vzduchu je 7,8 °C a průměrný roční úhrn srážek dosahuje 570 mm. Pro toto území jsou typické četné invaze, proto v zimním období teploty klesají extrémně nízko (URBAN, 2003). Třeboňsko je světově uznávaným příkladem krajiny výrazně přetvořené lidskou činností, jedná se především o promyšlené úpravy vodního režimu, která však po těchto zásazích dosáhla určité druhotné rovnováhy a je dosud jako celek považována za harmonickou krajinu. Na území jsou ponechány přírodní procesy, avšak jistá místa jsou intenzivně využívána lidmi (HÁTLE, 2014). Ve druhé polovině 20. století byly prováděny meliorace, aby zde mohla začít intenzivní rostlinná výroba. V současnosti je přes 80 % zemědělského půdního fondu odvodněno. V roce 1990 byly nejvýznamnější vodní a mokřadní plochy evidovány jako mokřad mezinárodního významu podle Ramsarské úmluvy⁴ (URBAN, 2003). Od roku 1977 je součástí UNESCO, také je středobodem programu, jež nese název „Člověk a biosféra“. Cílem toho programu je najít optimální rovnováhu mezi potřebami člověka a přírodními zdroji. Roku 1980 byla zřízená Správa CHKO Třeboňsko, za deset lety, tedy roku 1990, byla vyhlášená přírodní rezervace Horusická blata, o dva roky později se k nim přidala další, např. Široké blato, Losí blato u Mirochova. Nejvyšší předpisy ochrany národní přírodní rezervace mají rašeliniště Červené blato, Žofinka a slatiniště Ruda. Od roku 1993 tvoří tyto rezervace, spolu ještě s dalšími, komplexní lokalitu mokřadu mezinárodního významu, tzv. Třeboňská rašeliniště. Zaujímají přes 1 100 ha a na řadě rašelinišť probíhá vědecký výzkum (Dykyjová-Sajfertová, 2000). K 31. 12. 2000

⁴ Ramsarská úmluva, celý názvem *Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva* je smlouva, která byla uzavřena 2. února roku 1971 v Rámsaru v Íránu. Slouží k ochraně mokřadů, které jsou mezinárodně významné pro ochranu ptactva.

bylo v CHKO vyhlášeno 31 maloplošných zvláště chráněných území (URBAN, 2003).

V dění všeho okolo CHKO Třeboňsko se nachází Třeboň, která je také jejím přirozeným centrem. Nejcennější lokality se nacházejí právě poblíž Třeboně. Smrkové a borové lesy, které jsou propletené četnými rybníky, ale také zemědělsky využívané pozemky. Samozřejmě mezi nejtypičtější krajinnotvorný prvek patří rybníky (JIRÁČEK, 2010). Z celkové rozlohy CHKO rybníky zaujímají více než 10 %. Celkový počet rybníků sčítá 465 o celkové výměře 7 450 ha (URBAN, 2003). Ty největší rybníky jsou také v bezprostřední blízkosti Třeboně a také celá řada z celkového počtu více než 500 se nachází zde. Severně od Třeboně, směrem k Veselé nad Lužnicí, se nacházejí největší rybníky Třeboňska. Samozřejmě rybník Rožmberk, ale také druhý největší rybník (Horusický, 439 ha), a také nesmíme opomenout na jeden z nejstarších rybníků v Čechách – Dvořiště, 395 ha (JIRÁČEK, 2010).

Jak uvádí Urban (2003),

„ První rybníky na Třeboňsku jsou zmíněny v době Karla IV., ale největšího rozmachu dosáhla výstavba rybníků na přelomu 15. a 16. století., toto období je spojeno s osobností Štěpánka Netolického, který založil Zlatou stoku a vybudoval celou řadu velkých rybníků - Jeho současníkem a pokračovatelem byl Mikuláš Ruthard z Malešova, zakladatel chlumské rybníční soustavy. Jakub Krčín z Jelčan převzal už dobře a účelně uspořádané rybníční hospodářství, aby je řídil a rozšiřoval ve službách Rožmberků až do roku 1590. Rybníkářství se je rašelinných a písčitých půdách Třeboňska stalo výnosným způsobem zkulturnění krajiny. Neproběhlo zde hromadné rušení rybníků, které v 17. a 18. století postihlo ostatní rybníkářské oblasti Čech."

Třeboňsko patří mezi hustě osídlenou kulturní krajinou, do které patří 68 sídel a řada nemovitých kulturních památek (HÁTLE, 2014). Hustota zalidnění je 41 obyvatel na 1 km² (URBAN, 2003). Nachází se zde např. městská památková rezervace Třeboň, významné národní kulturní památky včetně NKP Rožmberská rybníční soustava. Historická a kulturní složka krajinného rázu jsou zde velmi silně zastoupeny. Velkou možností je pro Třeboňsko eventuelní zařazení reprezentativního souboru nejhodnotnějších rybníků a umělých vodních toků mezi lokality Světového

kulturního dědictví UNESCO pod názvem Třeboňské rybníkářské dědictví. Tato prestižní možnost je dosud otevřena, ale závisí to především na souhlasu soukromých vlastníků rybníčních děl a dotčených obcí (HÁTLE, 2014). Krajinu Třeboňska původně pokrývala bažina, toho do dnes jsou důkazem mokřiny a bažiny kolem rybníků, neodvodněná oka v lukách a pastvinách, mělké zátoky a slepá ramena podél vodotečí a zejména zachovalá rašeliniště v lesních porostech. Přechodné rašeliniště a slatinné bažiny a jejich vegetace jsou z větší části chráněná formou maloplošných chráněných území (JIRÁČEK, 2010). Tyto rašeliniště poutají jednu třetinu veškerých vodních srážek, při suchém období pomalu uvolňuje vodu do atmosféry a tím příznivě ovlivňuje okolní mezoklima. Nejen kvůli ovlivňování mezoklimatu, ale i k zachování původní cenné flóry a fauny je nezbytné tyto mokřady chránit (Jiráček, 2010). Mezi horninami je hojně zastoupené jílové druhohorní usazeniny tzv. souvrství klikovského (DYKYJOVÁ-SAJFERTOVIČOVÁ, 2000). Třeboňsko je krajinou, ve které jsou výrazně zastoupeny vodní prvky. Zatímco v ČR zaujímají vodní plochy 2 % území, zde je to 13 %. Význačným prvkem jsou rybníky (10,3 % území), které jsou nejčastěji sdružené do rozsáhlých soustav. Jejich stav sčítá pět set a významná část CHKO je charakterizována jako krajina rybníční. Rybníky jsou doplněné o složitý systém kanálů a stok, jako Zlatá stoka, Nová řeka aj. Jedná se o nejviditelnější důsledek plošného přetvoření původní močálovité krajiny v oblasti povodí Lužnice (HÁTLE, 2014).

Třeboňsko se může pyšnit názvem nejvodnatější krajinou Čech. Hlavní díky promyšlenému systému přirozených a umělých vodotečí, který je protkán rybníky, které během staletí splýnul s okolní krajinou. A nesmíme ani opomenout řeky, jako Nežárka a Lužnice, které zastupují přirozené toky v tomto systému vodotečí (DYKYJOVÁ-SAJFERTOVIČOVÁ, 2000). Řeka Lužnice, která protéká chráněnou krajinnou oblastí Třeboňsko od jihu k severu o délce 75 km, tak vytváří přirozenou osu území. A svou korytotvornou činností a kolísáním průtoků ovlivňuje vývoj přírodních ekosystémů ležících na území CHKO Třeboňsko. V úseku kolem 50 km, tedy mezi vtokem Lužnice na území jižních Čech a osady Krabonoš, si aktivní říční niva zachovala biotopy nivního fenoménu, kde fungují přirozené fluvialní procesy a vlastní koryto řeky, včetně nivních ekosystémů, jsou ponechány přírodním procesům s minimálním vlivem lidských aktivit (BUREŠ, 2013). I přesto, že si značná část horního toku Lužnice zachovala přirozený charakter, významné hydrologické úpravy

byly na jejím povodí prováděny již ve středověku (BUREŠ, 2000). Přes území CHKO, jak již bylo zmíněno, protéká řeka Lužnice, jejíž téměř celý úsek přírodního toku je dnes chráněn soustavou maloplošných chráněných území v kategoriích přírodní rezervace (PR) a národní přírodní rezervace (NPR). I přesto může široká veřejnost z velké části navštěvovat nejcennější biotopy (BUREŠ, 2013).

Základním přírodní podmínky se zasloužili o to, že je na Třeboňsko hojně zastoupeno vodní a mokřadní biotopy a na ně závislé rostlinné a živočišné druhy. Jedná se především o biotopy aluviální mokřady Lužnice, rašeliniště či slatiniště (HÁTLE, 2014). Rašeliniště, tzv. Třeboňské blato vznikalo na bývalé nivě Lužnice, dříve Lužnice protékala jiným korytem, které bylo přírodními procesy přehrazeno, a voda se rozlila do slepých ramen a postupem času se zde ukládaly organické zbytky a vznikala rašeliniště (DYKYJOVÁ-SAJFERTOVÁ, 2000). Po geologické stránce je na Třeboňsku hojný výskyt ložisek nerostných surovin (stavební šterky a písky, živce, jíly) a rašelina. Těžba má zde dlouhou tradici a CHKO je těžbou šterkopísku výrazně přetížena. Z celkové produkce těžby šterkopísku na území Jihočeského kraje je zde těženo cca 70-80% šterkopísku. Od roku 1990 těžba zaznamenala výrazný pokles. Od průmyslové těžby rašeliny se odstupuje, avšak je těžba rašeliny omezena pouze na povolené těžebny. Naopak drobná těžba rašeliny pro lázeňství v Třeboni je bez vážných omezení (HÁTLE, 2014).

Jak uvádí Urban (2003),

„ Původní rozloha lesů dosahovala ještě ve 12. století téměř 100 % plochy. Dnes pokrývají okolo 45 % plochy území. Z jehličnanů (celkem 91 %) převládá borovice lesní (56 %) a smrk ztepilý (34 %). Z 9 % listnáčů jsou dubu 3 %, břízy 1 %, olše 1 % a buku 1 %.

Stanovištní podmínky lesů v CHKO Třeboňsko jsou poměrně pestré. Byly zde zaznamenány 42 soubory lesních typů v rozsahu od 0. (borového) až do 5. (jedlobukového) lesního vegetačního stupně “

Třeboňsko je v obecném povědomí spíše jako obraz rybníční krajiny. Avšak jsou zde velmi významné také lesy, které pokrývají přibližně 50 % oblasti. Jih a východ Třeboňska disponuje vyšší lesnatostí. Obdobně jako rybníky byly i souvislé lesy zachovány do dnes. Lesní prostředí je významné pro řadu druhů ptáků i další

živočichy (HÁTLE, 2014). Výskyt vzácných dřevin najdeme především na přechodných rašelinistích. Zejména borovice blatka a borovice podvojná (kříženec borovice blatky a lesní). Tyto lokality se ponechávají přirozenému vývoji. Mohou nám připomínat severskou lesotundru. Podél komunikací se nacházejí významné zachovalé zbytky dubových porostů, které místy dosahují pozoruhodných rozměrů a kvality (JIRÁČEK, 2010). Duby se nenacházejí pouze podél komunikací, ale také podél břehů rybníků, kde svým kořenovým systémem zpevňují hráze rybníků. Podle rožmberských archivních záznamů, kdy v roce 1589 po prvním napuštění rybníka Rožmberk se jeho hráz strhla a hrozila povodeň. Dal Krčín po opravení hráze vysázet duby a to hned v několika (DYKYJOVÁ-SAJFERTOVÁ, 2000). Tyto malebné duby zdobí hráz rybníka dodnes.

Jak uvádí Hátle (2014),

„Velký význam z hlediska biologického, ale i pro krajinný ráz, mají také solitérní stromy a především všudypřítomné aleje na rybníčních hrázích tvořené převážně dubem letním (*Quercus robur*). Často se jedná o jedince mimořádného stáří a vzrůstu, kteří představují svébytný biotop pro saproxylické druhy hmyzu. Brouci tesařík obrovský (*Cerambyx cerdo*) nebo páchník hnědý (*Osmoderma eremita*) jsou předmětem ochrany. Více než 200 stromů je vyhlášeno za památné.“

Jak uvádí Jiráček, (2010)

„Lesy Třeboňské pánve jsou významným přírodním bohatstvím oblasti. Zaujímají více než 40% rozlohy pánve. Dnes v nich převažují jehličnaté dřeviny smrk a borovice. Dříve zde měly větší zastoupení listnáče, zejména duby, a z jehličnanů jedle bělokorá. Borovice je původní a vyznačuje se vysokou kvalitou kmene (tzv. třeboňská borovice).“

Třeboňská borovice

Jak uvádí Průša, (1990)

„ Jihočeské pánve, zvláště Třeboňská pánev, je známa místní sortou borovice lesní, zvanou třeboňská borovice. Vyznačuje se mimořádnou kvalitou dřeva, velkým podílem dosti zbarveného jádrového dřeva. Má rovný, přímý, plnodřevný kmen s tenkou plástevnatou borkou lístkovitá, světle červenohnědá. Dřevo je bezsuké,

kmen se dobře čistí, koruna je krátká, zašpičatělá, boční větve jsou poměrně slabé a krátké. Celkový habitus je ztepilý. Pro kvalitu dřeva byla odedávna vysoce ceněna, osivu bylo sbíráno ve více uznaných porostech. Vysazovala se v celé oblasti, zvláště se osvědčila na souborech typů borů. Je třeba vyvinout všechno úsilí za záchranu a větší rozšíření této kvalitní borovice, čímž se zvýší hodnota lesních porostů. “

Třeboňská borovice patří mezi nejkvalitnější ekotypy z evropského sortimentu borovice lesní. Má štíhlý až 40 metrů vysoký kmen, koruna je rozvětvená až ve vrcholu. Průzkumy dokazují, že dnešní porosty dosahují staří 130 let. Vysoká kvalita dřeva učinila z třeboňské borovice velice žádanou dřevinu, a to především v nábytkářství a truhlářství. Za jeden kilogram semena zaplatíte až 3 000 dolarů (DYKYJOVÁ-SAJFERTO VÁ, 2000).

Národní přírodní rezervace Velký a Malý Tisý

Rezervace byla vyhlášena roku 1957. Rybníky leží v nadmořské výšce 425 – 430 m a jejich rozloha zaujímá 615, 54 ha a ochranné pásmo 91,07 ha (URBAN, 2003). Velký a Malý Tisý patří k nejstarším rybníkům, které se nacházejí na území CHKO Třeboňsko. Byl vybudován Vokem z Rožmberka. Plochu Velkého a Malého Tisý tvoří četné ostrůvky, poloostrovy a zřetelně členité břehy. A to poskytuje domov mnoha druhům vodního ptactva. Patří ornitologicky k nejvýznamnější oblasti našeho státu, proto byl celý prostor vyhlášen za státní přírodní rezervaci. A v rezervaci se vyskytuje biologická stanice (KUTHAN, 1974). Hnízdí zde hned několik jedinečných ptačích druhů, které jsou chráněné v celé Evropě. Odpočívají nebo i přezimují vzácné druhy, tzv. přetahujících ptáků. Z jara přilétají hejna hus velkých. V hustém rákosí hnízdí vzácná volavka červená (DYKYJOVÁ-SAJFERTO VÁ, 2000).

3.5.3 CHKO Blanský les

Podmiňující vyhláškou pro vyhlášení Blanského lesa o rozloze 212,35 km² za chráněné krajinné území byla vyhláška MK ČSR č. 197/89 Sb. ze dne 8. 12. 1989. Z celkové výměry zaujímá lesní půdní fond 56,5 %, zemědělský půdní fond 32,5 %, vodní plochy 2,5 %, zastavěná území 1,2 % a ostatní plochy 7,3 %. K 31. 12. 2000 bylo v CHKO vyhlášeno 15 maloplošně zvláště chráněných území (URBAN, 2003).

Jak uvádí Žifčáková (2014),

„Chráněná krajinná oblast Blanský les byla vyhlášena v roce 1989 k ochraně zachovaných smíšených lesních porostů, floristicky bohatých lokalit na hadcovém a vápencovém podloží a charakteristického krajinného rázu. Leží na území okresů Český Krumlov, Prachatice a České Budějovice, zahrnuje správní území šestnácti obcí a žije zde kolem deseti tisíc obyvatel. Území je hodnotné po stránce přírodovědecké, což je kromě geologicko-mineralogické pestrosti dáno mimo jiné i jeho polohou. Blanský les leží ve srážkovém stínu Šumavy, v jehož důsledku je zde kromě menšího množství srážek i teplejší klima.“

Blanský les se nachází na území šumavského podhůří, jakožto druhá chráněná oblast. Téměř navazuje na Chráněnou krajinnou oblast Šumava, tyto dvě oblasti jsou odděleny od sebe částí Boletického výcvikového prostoru (JIRÁČEK, 2010). Území Blanského lesa má zdánlivý tvar podkovy a osou celého území je Křemžský potok (URBAN, 2003). Blanský les se již dá z dálky zahlédnout jako zalesněná horská a kopcovitá skupina, který se tyčí nad jihozápadním okrajem budějovicko-vodňanské pánve (MLČOCH, 2014). CHKO Blanský les leží v nadmořské výšce zhruba 800 metrů nad mořem. Fakt, že oblast leží v závětrí Šumavy, způsobuje, že je oblast ve srovnání s obdobnými oblastmi výrazněji teplejší průměrná roční teplota vzduchu na Kleti dosahuje 4,7 °C, závětrná poloha má také za následek sušší období. Průměrné srážky na Kleti jsou 720 mm, což je o polovinu méně, než na Šumavě (URBAN, 2003). Převážná část území CHKO Blanský les spadá do okresu Český Krumlov, severní část do okresu České Budějovice a západní do okresu Prachatice. CHKO zaujímá správní území šestnácti obcí, žije zde kolem deseti tisíc obyvatel. Největší dominantou Blanského lesa je mohutný táhlý masiv hory Klet' o nadmořské výšce 1084 metrů. Na níž v roce 1825 vybudovali, jakožto nejstarší v Čechách, kamennou rozhlednu (MLČOCH, 2014). Rozhledna byla vybudována z podnětu Josefa J. Schwarzenberga (JIRÁČEK, 2010). Přírodní rezervace Klet' je největší lesní rezervací v CHKO. Na základě dohody s Lesy ČR s.p. byla přírodní rezervace o rozloze 38 hektarů zařazena mezi přirozené porosty ponechané samovolnému vývoji (ŽIFČÁKOVÁ, 2014). Zvláštností Kleti je dlouhá doba trvání slunečního svitu – 1702 hodiny za rok. Toto má za následek nízká průměrná oblačnost, jelikož celé území Blanského lesa leží v závětrí Šumavy.

V nižších polohách je oslunění menší a to hlavně v zimním období, kdy je zde častý výskyt mlh či nízké inverzní oblačnost (URBAN, 2003).

Za vznikem názvu Blanský les stojí pár teorií. Jedna z nich uvádí, že název je odvozen od Plánské hájovny, kterou pod Kletí vybudoval Václav Plánský. Jednalo se tedy o přepis z Plánský na Blanský. Další teorie uvádí, že název pojat z pojmu bílý nebo čistý. Jelikož Klet' tvoří převážně granulit, který se také nazývá bělokámen. Od čeho název byl ve skutečnosti odvozen, můžeme jen spekulovat. Tak či tak, při vzniku chráněné krajinné oblasti, byla oblast pojmenovaná podle starého názvu Kletě. Blanský les nečinilo turisticky atraktivním místem pouze bohaté lesní vegetace, ale nýbrž i osídlená místa s bohatou lidovou architekturou. K těmto místům a vesnicím se váže řada bájí a pověstí.

Blanský les je tvořen skupinou kopců okolo Křemežské kotliny jakož to součást Prachatické hornatiny. Celá oblast je velmi členěná, co se týče převýšení. To činí 200-550m od dna pánve. Od okolní krajiny je CHKO Blanský les zřetelně geomorfologicky oddělena. Horský masiv byl tvořen z granulitu, nazývané také bělokámen, jak již bylo zmíněno, a již pouhým okem lze zahlédnout drobné střípky červeného granátu, od kterého je také jméno horniny odvozeno (MLČOCH, 2014). Vysoké hřbety Kletě, Bulového a Buglaty na jihu a západě a Kluku na severu uzavírají Křemežskou kotlinu. Zatím co hřeby jsou charakteristické svou lesní krajinou, zemědělská půda se vyskytuje v Křemežské kotlině a v okrajových částech CHKO. Granulitový masiv se vyskytuje přes převážnou část CHKO Blanský les. V centrální části jsou zastoupeny hadce, naopak na jižní a jihovýchodní část CHKO je budována horninami pestré tzv. českokrumlovské série, v níž se střídají krystalické vápence, amfibolity, grafitické horniny. Z půd převažují především hnědé půdy a rendziny (BURIANOVÁ, 2010). Vodní toky jsou v oblasti zřetelné a jednoduché (MLČOCH, 2014). Mezi významné patří Křemežský a Chvalšinský potok a řeka Vltava, jež tvoří jihovýchodní hranici území (ŽIFČÁKOVÁ, 2014). Na poměrně velkých plochách jsou zde zachována lesní společenstva, jejichž druhové složení a struktura se blíží předpokládanému původnímu stavu vegetace. Velmi cenná je lesní a nelesní vegetace na vápencových a hadcových podkladech. (BURIANOVÁ, 2010).

Ze studie preventivního hodnocení krajinného rázu Blanského lesa vychází Ochrana krajiny v CHKO. Výsledkem jsou hlavní zásady pro usměrňování stavební

činnosti a jednotlivé krajinné prostory, které jsou v CHKO rozděleny. Pro každou část i jednotlivá sídla je stanovena míra, která udává rozsah zachovalosti krajinného rázu a stupeň jeho ochrany (ŽIFČÁKOVÁ, 2014).

Jak uvádí Mlčoch (2014),

„Posláním CHKO Blanský les bylo definováno jako ochrana zachovaných smíšených lesů, lokalit s bohatou květenou a faunou, lokalit především na hadcovém a vápencovém podloží a ochrana a postupná obnova hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků, kterými jsou utváření terénu, vegetace a charakter osídlení s dochovanou zástavbou lidového či památkového rázu.“

Jak uvádí Žifčáková (2014),

„Lesy v Blanském lese zaujímají přibližně 55 % rozlohy CHKO. Patří mezi ně cenné komplexy listnatých a smíšených podhorských lesů s převahou buku. Buk lesní je dominantní dřevinou, která odpovídá původnímu stavu lesů; v důsledku jejich hospodářských přeměn však zastoupení buku dnes dosahuje asi jen 16 % (původně přes 60 %). Podobná situace nastala u dříve hojně zastoupené jedle bělokoré (dříve 25 %, dnes 2,5 %). Typickou lesní vegetací jsou různé typy bučin, které hostí velkou řadu vzácných druhů rostlin.“

Současný stav lesních porostů je oproti původnímu stavu značně pozměněn (URBAN, 2003). Na území Blanské lesa se rozprostírá jeden z největších bukových lesů v Čechách (MLČOCH, 2014). Avšak v minulosti byl o poznání větší než dnes, a to z důvodu ustupování smrku. Momentálně se v lesích vyskytuje 81 % jehličnatých dřevin a to především smrk ztepilý 45,9 %, borovice lesní 29,1 % a jedle bělokorá 2,8 %. Listnatých stromů je zde zastoupeno 19 % a to hlavně buk lesní 14 % dále bříza bělokorá 1,6 % a olše lepkavá 1,1 %. Prosty, které bylo nejvíce blízké původní přírodě byly zařazeny mezi maloplošně chráněná území (URBAN, 2003). Lesy tvoří více než polovinu rozlohy CHKO. Správa CHKO Blanský les má již dlouholetý a tradiční záměr zvýšení podílu listnatých dřevin. K dosažení toho cíle správa využívá finanční podporu k výsadbě melioračních a zpevňujících dřevin, zejména jedle bělokoré (*Abies alba*), jilmu drsného (*Ulmus glabra*), javoru klenu (*Acer pseudoplatanus*) a třešně ptačí (*Prunus avium*) (BURIANOVÁ, 2010). V minulosti se nevyhly ani Blanskému lesu přírodní katastrofy, které byly především zaznamenány

v 80. letech 19. století. Od silného větru, který vyvrátil nad tisíce kmenů až po kůrovce, který způsobil velkoplošné škody. I v minulosti jsme mohli v Blanském lese, především na Kleti, nalézt 200 až 250 let staré stromy. Bohužel dnes je můžeme nalézt jen stěží. Jedním z posledních největších stromů tzv. Mazákův smrk uschl a byl poražen v roce 1996 nebo 1997. Za pár let později byl poražen obdobný strom kvůli výstavbě lanovky na vrchol hory Klet'. Právě zde ještě můžeme pár velikánu nalézt (BÁRTA, 2011).

Řízené péči o nelesní plochy věnuje správa CHKO zvláštní pozornost, zejména nelesním plochám s cennou vegetací v maloplošných chráněných územích i mimo ně. Správa řízenou péči přizpůsobuje nejen potřebám vegetace, ale také živočichů, zvláště hmyzu (ŽIFČÁKOVÁ, 2014). Mezi nejvýznamnější maloplošná zvláště chráněná území patří NPR Vyšenské kopce. Jedná se o pozoruhodný komplex lesních, křovinných a semixerotermních travinobylinných společenstev, který je vázán na vápencové podloží. Je zde řada vzácných a chráněných teplomilných druhů rostlin a živočichů. Oproti minulosti jsou zde zastoupeny poměrně vzácné biotopy vlhkých a podmáčených luk a mokřadů (BURIANOVÁ, 2010).

Jak uvádí Mlčoch (2014),

„Blanský les vyniká harmonickým a pestrým krajinným rázem, a proto je péče o něj předním úkolem správy CHKO. Ta vychází především z plánu péče o CHKO a dále ze studie hodnocené krajinného rázu Blanského lesa, která byla zpracována v roce 2007 jako jeden z podkladů pro tento plán péče. V něm byly ze studie převzaty hlavní zásady pro usměrňování stavební činnosti, tj. urbanistické a stavební regulativy. Největší význam této studie v rozdělení CHKO do šesti oblastí krajinného rázu s vymezením jednotlivých krajinných prostorů, kde pro každý z nich je stanovena míra zachovalosti krajinného rázu, stupeň ochrany a stupeň ochrany sídel a skupin samot z hlediska hodnoty krajinného rázu.“

Mezi hodnotné a typické květny Blanského lesa spadají druhově bohaté vlhké louky a zbytky slatinných luk a pramenišť. Na specifická rostlinná společenstva jsou vázání drobní živočichové. Ti jsou na ně vázni, žijí a zanikají s nimi (Mlčoch, 2014). CHKO Blanský les pojímá hojný výskyt typických druhů živočichů, podhorských lesů a luk. Mezi atraktivní druhy spadá například rys ostrovid. Ale území CHKO je

pouze okrajovou oblastí stálého výskytu rysa ostrovida v rámci izolované populace přežívající na území Šumavy, Bavorského lesa, Českého lesa a Novohradských hor. Ten je také jedním z předmětu ochrany vyhlášené Evropsky významné lokality Blanský les (Bednář, 2014). Nesmíme ani opomenout lesní faunu ptáků, která je také ukázkově vyvinuta. Ze vzácnějších druhů můžeme zde zahlédnout datlíka tříprstého, jeřábka lesního, lejska malého či sýce rousnatého (ŽIFČÁKOVÁ, 2014).

3.6 Shrnutí chráněných území jižních Čech a porovnání s Českou republikou

Na jihu Čech máme specifickou přírodu z pohledu, a to že se v minulosti krajina a příroda vyvíjela o poznání jiným způsobem než zbytek území České republiky, jsou zde patrné menší zásahy člověka a hlavně tehdejší šlechtici a majitelé půd a lesů si uvědomovali cennost přírody kolem nich. A to především rod Buquoyů a Schwarzenbergů. Rod Buquoyů se zasloužil o to, že se na jihu Čech nachází nejstarší přírodní rezervace v Evropě. Tou není žádná jiná, než-li Žofínský prales. O pár let později byli Schwarzenbergové inspirováni k vyhlášení Boubínského pralesa za přírodní rezervaci a ta je třetí nejstarší rezervací v České republice. Nesmíme ani opomenout název, který je často spojován s jižními Čechami, tj rybníkářská velmoc. Za iniciátora výstavby rybníků na našem území není nikdo jiný než, Jakub Krčín z Jelčan, ten svá vodní díla vybuďoval především v oblasti Třeboně a Jindřichohradceka. A zde jsou jedny z nejstarších rybníků u nás.

V České republice zvláště chráněná území se rozprostírají celkem na cca 12,5 km², což je 15,9 % z celkové rozlohy. Dohromady máme 4 Národní parky, ty zabírají 1,5% z celkové rozlohy, a z toho jeden největší Národní park se nachází přímo na jihu Čech – Národní park Šumava. Chráněné krajinné oblasti zaujímají z celkové výměry 14 %, u nás na jihu Čech jsou tři CHKO, dvěma CHKO jsem se věnovala ve své práci. Celkový počet Národních přírodních památek v České republice sčítá 120 z toho na jihu Čech se nachází 13. Národních přírodních rezervací máme celkem 107, na jihu Čech jich bylo vyhlášeno celkem 11. Přírodních památek máme nejvíce, tj. 1543, z toho v jihočeském kraji je 193. Přírodních rezervací je 809 a na území jihočeského kraje 113. Podrobnější tabulkový seznam těchto chráněných území naleznete v příloze.

Česká republika má stále velké rezervy v ochraně přírody a krajiny, i přesto že měla jako jedna ze zemí všech evropských států nejpokrokovější zákon o ochraně přírody. Stále nemá na dobré úrovni například vztah s veřejností. Ta spíše bere cíle ochranných pásmem a zvláště chráněné území jako omezení svých práv. Tyká se to hlavně zájmových skupin, jako jsou sportovci, kteří provozují svůj sport v přírodě.

4. Závěr

Jak jsem již mnohokrát ve své práci zmínila, na jihu Čech se nachází nejstarší přírodní rezervace v Evropě. Tím chci říci, že již v minulosti si lidé uvědomovali cennost přírody a nutnost její ochrany a my bychom měli také. Jelikož máme dnes modernější dobu, pokrokovější techniku a mnohem více prostředků k ochraně než měli lidé dříve. Proto je v našem zájmu vynaložit co největší snahu při ochraně přírody a krajiny. Velkou snahou v oblasti ochrany přírody by mělo být hlavně sjednocení pohledů v ochraně přírody a krajiny, jak z pohledu odborníka tak také z pohledu veřejnosti. Zvláště chráněná území nejsou jen oplocená území, na které nesmíme vstoupit, jak to část veřejnosti vnímá. Ale tento princip ochrany by měl být vnímán jako snaha o zachování přírodní rozmanitosti a přiblížení původní druhové živočišné a rostlinné skladby. Lidé by si měli uvědomit cennost naší přírody a to nejen na jihu Čech, ale po celém světě.

5. Použitá literatura

- ANONYMOUS (a), Historie ochrany přírody a krajiny v České republice. 2008. *Cittadella* [online]. [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=historie_ochrany&site=zakladni_udaje_cz
- ANONYMOUS (b), Obecná ochrana přírody a krajiny. 2008. www.mzp.cz/ [online]. Praha [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: www.mzp.cz/cz/obecna_ochrana_prirody_krajiny
- ALBRECHT, Josef, ed., 2003. *Českobudějovicko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Chráněná území ČR. ISBN 80-860-6465-4.
- BÁRTA, Jiří, 2011. *Klet': milovaná hora*. Vyd. 2. České Budějovice: Studio Gabreta. ISBN 978-80-86610-58-0
- BEDNÁŘ, Jan, Hana BEDNÁŘOVÁ, Šárka PFEFFEROVÁ a Luděk BUFKA, 2014. Rozmnožování rysa ostrovida v CHKO Blanský les. *Ochrana přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, **69**(2), 30. ISSN 1210-258X.
- BUREŠ, Jiří, 2013. Lužnice – říční osa CHKO Třeboňsko: a významný přírodní i turistický fenomén. *Ochrana přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, **68**(4), 19-21. ISSN 1210-258X.
- BUREŠ, Jiří, 2000. Ochrana přirozeného toku Lužnice na území CHKO Třeboňsko a využití krajinných programů MŽP. *Ochrana přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, **55**(10), 309-311. ISSN 1210-258X.
- BURIANOVÁ, Kateřina, Jan FLAŠAR, Petr LEPŠÍ a Tereza REJNAKOVÁ, 2010. Chráněná krajinná oblast Blanský les – čerstvá dvacítká. *Ochrana přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, **65**(1), 2-5. ISSN 1210-258X.
- ČESKÁ REPUBLIKA, Vyhláška o plánech péče, o podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území, 2011. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, ročník 1., částka 24, číslo 64.
- ČESKÁ REPUBLIKA, Zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. 1992. In: *Sbírka zákonů*. Praha, ročník 31., 28/1992, číslo 114.

- ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon o životním prostředí. 1992. In: *Sbírka zákonů*. Praha, ročník 3., 4/1992, číslo 17.
- DORST, Jean, 1974. *Ohrožená příroda*. Praha: Orbis. ISBN 11-039-74.
- DYKYJOVÁ-SAJFERTOVÁ, Dagmar, 2000. *Třeboňsko: příroda a člověk v krajině pětileté růže*. Třeboň: Carpio. ISBN 80-901-9458-3.
- HÁTLE, Miroslav, 2014. CHKO Třeboňsko: 35 let velkoplošné ochrany unikátní krajiny. *Ochrana přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, **69**(4), 2-9. ISSN 1210-258X.
- CHÁBERA, Stanislav a kolektiv, 1987. *Příroda na Šumavě*. Vimperk: Jihočeské nakladatelství České Budějovice. ISBN 40-004-85.
- JIRÁČEK, Jan, 2010. *Jižní Čechy - přírodní oblasti*. 1. Ledenice: Sdružené lesy Ledenice a Borovany. ISBN 978-80-254-7164-7.
- KHOLOVÁ, Helena a kolektiv, 1980. *Naše přírodní ráje*. Praha: Práce Praha. ISBN 24-111-80
- KUTHAN, Jiří a Marie a Josef ŠECHTLOVI, 1974. *Jižní Čechy: Krajina, Historie, Umělecké památky*. Praha: Orbis. ISBN 11-084-74.
- LANGHAMMEROVÁ, Jiřina, 2011. *Jižní Čechy: kraj - lidé - tradice*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978-80-7422-136-1.
- MIKO, Ladislav a kol., 2005. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: C.H. Beck, 552 s. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 80-717-9904-1.
- MIKO, Ladislav, 2009. *National parks and protected landscape areas of the Czech Republic*. 2nd ed. Prague: Ministry of the Environment of the Czech Republic. ISBN 978-80-7212-497-8.
- MIKO, Ladislav a Jan ŠTURSA, 2010. *Národní parky a chráněné krajinné oblasti v České republice*. Vyd. 2. Praha: Ministerstvo životního prostředí. ISBN 978-80-7212-543-2.
- MLČOCH, Svatomír, 2014. *Klet' a Blanský les: obraz krajiny, krajina v obrazech*. České Budějovice: Český svaz ochránců přírody. ISBN 978-80-260-7163-1.

- PEŠOUT, Pavel, 2010. Doplnění soustavy chráněných krajinných oblastí v České republice. *Ochrana přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, **65**(1), 6-11. ISSN 1210-258X.
- PETŘÍČEK, Václav, 2007. Důležité etapy tvorby soustavy chráněných území. *Ochrana přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, **62**(1), 20-21. ISSN 1210-258X.
- PRIMACK, Richard B., Pavel KINDLMANN a Jana JERSÁKOVÁ, 2011. *Úvod do biologie ochrany přírody*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-595-0.
- PRŮŠA, Eduard, 1990. *Přirozené lesy České republiky*. Praha: Ministerstvo lesního hospodářství a dřevozpracujícího průmyslu ČR ve Státním zemědělském nakl. ISBN 80-209-0095-0.
- ŘEHÁK, Jaroslav, 1969. *Boubínský prales Šumava*. 1. ONV-Komise cestovního ruchu
- ŠÍP, Michal. 2006. *Boubínský prales: Národní přírodní rezervace a její dějiny*. Oldenburg: Edition Sagitta. ISBN 978-3-9810824-1-8.
- ŠUSTA, Josef, 1995. *Pět století rybníčního hospodářství v Třeboni: příspěvek k dějinám chovu ryb se zvláštním zřetelem na přítomnost*. Třeboň: Carpio. ISBN 80-901-9451-6
- VRŠKA, Tomáš, Pavel ŠAMONIL, Pavel UNAR, Libor HORT, Dušan ADAM, Kamil KRÁL a David JANÍK. 2012. *Dynamika vývoje pralesovitých rezervací v České republice*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1907-3.
- ŽIFČÁKOVÁ, Kamila, 2014. Čtvrtstoletí Chráněné krajinné oblasti Blanský les: a 250 let krajinomalby Blanského lesa. *Ochrana přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, **69**(6), 2-5. ISSN 1210-258X.

6. Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Pralesní velikáni

ŠÍP, Michal, 2006. *Boubínský prales: Národní přírodní rezervace a její dějiny*. Oldenburg: Edition Sagitta. ISBN 978-3-9810824-1-8.

7. Přílohy

7.1 Tabulkové a zpracování zvláště chráněných území na jihu Čech

Národní park			
Kategorie	Název	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
NP	Šumava	69 030	20.03.1991

CHKO			
Kategorie	Název	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
CHKO	Blanský les	21 235	01.01.1990
CHKO	Třeboňsko	70 000	14.03.1980
CHKO	Šumava	99 400	27.12.1963

Přírodní památka			
Kategorie	Název	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
PR	Písečný přesyp u Vlkova	0.8369	21.05.1954
PR	V Rájích	2.2407	05.03.1956
PR	Kocelovické pastviny	2.2902	19.03.1990
PR	Lipka I.	2.6801	01.06.2004
PR	Saladínská olšina	3.1118	09.12.2009
PR	Vysoký kámen	3.21	29.11.1995
PR	Nad Zavírkou	3.2791	04.03.1988
PR	Dívčí kámen	4.8155	11.07.1952
PR	Krkavčina	5.53	31.05.1974
PR	Pod Popelní horou	6.1586	01.11.1985
PR	Olšina u Přeseky	6.283	01.01.1995
PR	Český Jílovec	6.3	23.08.1934
PR	Otov	6.3081	09.09.2011
PR	Dolejší rybník	6.49	01.12.1985
PR	Bořinka	6.681	14.12.1990
PR	Kyselovský les	6.7861	01.05.1995
PR	Rašeliniště Hovízna	7.0075	01.01.1995
PR	Velká Kuš	7.47	01.12.1985
PR	Kralovické louky	8.1018	15.04.1992
PR	Dračice	8.1194	30.11.1998
PR	Výří skály u Oslova	8.1214	01.02.1986

PR	Ševcova hora	8.33	29.11.1995
PR	Kuřidlo	8.74	01.12.1985
PR	Rašeliniště u Martinála	9.529	14.10.2011
PR	Hornovltavické pastviny	9.7268	29.04.2005
PR	Malá skála	9.73	01.01.1997
PR	Choustník	9.9028	04.03.1926
PR	Milešický prales	9.9604	23.01.1948
PR	V Luh	10.0109	05.03.2013
PR	Bukové kopce	10.44	14.12.1990
PR	Rašeliniště Pele	11.3	01.08.1994
PR	Malý Polec	11.3683	15.04.1992
PR	Dědovické stráně	11.42	31.05.1974
PR	Kladrubska hora	11.5	01.11.1990
PR	Míchov	11.69	01.12.1985
PR	Blanko	11.9319	15.12.1998
PR	Libějovický park	13.1369	01.12.1996
PR	Hadí vrch	13.3678	01.01.1988
PR	Kněží hora	13.51	01.12.1985
PR	Jaronínská bučina	13.7	06.12.1973
PR	Čertova hora u Vráže	13.87	01.02.1986
PR	Karvanice	14.2054	01.02.1996
PR	Skalák u Senotína	14.2136	24.12.2002
PR	Rapotická březina	14.72	29.11.2002
PR	Pláničský rybník	15.1685	29.05.1996
PR	Holubovské hadce	15.68	20.03.1973
PR	Pacova hora	15.7851	07.12.2002
PR	Najmanka	16.5631	15.02.2004
PR	Hadce u Dobročkova	16.8094	02.01.2014
PR	Chrást'anský vrch	16.8713	01.02.2003
PR	Ježová	17.0927	01.04.2009
PR	Hrádeček	18.3457	24.12.2002
PR	Opolenec	20.01	01.11.1985
PR	Čertova strán	20.34	15.04.1992
PR	Sedlická obora	20.38	01.12.1985
PR	Ptačí stěna	20.5349	01.01.1997
PR	Bažantnice u Pracejovic	21.8922	01.12.1985
PR	Fabián	22.34	31.05.1974
PR	Dvořiště	23.75	01.10.1990
PR	Vysoká Běta	23.93	01.05.1989
PR	Hrby	26.77	14.09.1973
PR	Kovašínské louky	27.0999	19.03.1990
PR	Na soutoku	28.2167	01.12.2003
PR	Rožnov	28.8546	31.05.2011
PR	Skočický Hrad	29	01.12.1985
PR	Kozí strán	31.8383	30.04.2009

PR	Na Mokřinách	33.4959	01.09.2003
PR	Záhorský rybník	33.4978	01.03.1997
PR	Rod	'36.09	01.11.1990
PR	Krabonošská niva	36.3286	04.06.1998
PR	Miletínky	37.2943	01.07.1989
PR	Žlábky	37.39	13.02.1974
PR	Dráčovské tůně	37.96	16.07.1996
PR	Otovský potok	42.5994	01.06.2005
PR	Mutenská obora	43.53	17.11.1995
PR	Niva Horského potoka II	'43.9632	30.08.2004
PR	Ruda u Kojákovíc	44.6895	30.12.1991
PR	Radomilická mokřina	45.41	30.12.1991
PR	Rašeliniště Borková	47.479	01.05.1995
PR	Světlá	47.4803	'4.08.2013
PR	Velký a Malý Kamýk	49.65	01.10.1990
PR	Zátoňská hora	49.6589	01.07.1989
PR	Hliniště	49.9504	17.01.2006
PR	Olšov	50.7551	18.12.2009
PR	Pravětínská Lada	51.4749	01.09.2000
PR	Niva Horského potoka	53.5189	31.01.2004
PR	Horusická blata	53.6613	01.11.1990
PR	Pod Borkovou	55.3171	02.01.2010
PR	Hořejší rybník	56.878	15.04.1996
PR	Mokřiny u Vomáčků	61.4594	30.12.1991
PR	Dráčovské louky	61.9841	02.01.2014
PR	Zátoňská mokřina	63.6056	16.12.2011
PR	Kleť	65.0133	10.05.1956
PR	Libín	68.99	04.03.1988
PR	Niva Kořenského potoka	73.3623	12.12.2009
PR	Libochovka	76.7601	01.05.1989
PR	Radost	79.092	07.11.2006
PR	Kozohlůdky	80.4	01.11.1990
PR	Amálino údolí	80.9318	01.01.1994
PR	Pod Farským lesem	85.2406	01.01.2004
PR	Újezdec	86.8723	02.01.2014
PR	Borkovická blata	104.22	19.09.1980
PR	Záblatské louky	108.0002	'01.09.1994
PR	Široké blato	116.89	15.09.1994
PR	Rašeliniště Kapličky	127.1044	27.05.1992
PR	Staré jezero	128.4201	01.12.1994
PR	Na Ivance	132.36	15.04.1998
PR	Výtopa Rožmberka	190.5	01.01.1995
PR	Losí blato u Mirochova	201	31.12.1994
PR	Rybníky u Vitmanova	202.8024	01.01.1995

PR	Vrbenské rybníky	315.7796	01.04.1990
PR	Pivonické skály	318.0568	02.01.2014
PR	Horní Lužnice	414.0958	01.09.1994

Národní přírodní rezervace				
	Kategorie	Název	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
1	NPR	Vyšenské kopce	66.73	06.03.1951
2	NPR	Žofínský prales	101.6185	28.08.1838
3	NPR	Řežabinec a Řežabinecké tůně	110.6675	19.11.1949
4	NPR	Velká Niva	120.3789	01.07.1989
5	NPR	Čertova stěna-Luč	132.6244	08.02.1935
6	NPR	Brouskův mlýn	143.3861	30.12.1991
7	NPR	Žofínka	343.941	18.04.1975
8	NPR	Červené blato	403.5838	08.05.1974
9	NPR	Velký a Malý Tisý	615.5391	17.06.1957
	NPR	Boubínský prales	685.8713	01.07.1858
10	NPR	Stará a Nová řeka	812.7797	05.03.1956

Národní přírodní památka				
	Kategorie	Název	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
1	NPP	U Hajnice	0.4582	15.04.1992
2	NPP	Stročov	1.9192	01.11.1990
3	NPP	Rovná	2.1583	20.03.1973
4	NPP	Kaproun	2.9177	01.01.1988
5	NPP	Chýnovská jeskyně	2.9897	25.04.1949
6	NPP	Hojná voda	9.1887	28.08.1838
7	NPP	Vizír	10.224	01.01.1988
8	NPP	Luční	10.6174	21.01.1988
9	NPP	Ruda	70.2161	11.05.1950
10	NPP	Terčino údolí	138.29	19.02.1949
11	NPP	Zhejral	146.5141	08.07.1982
12	NPP	Prameniště Blanice	220.882	01.04.2008
13	NPP	Blanice	295.1262	01.07.1989
14	NPP	Krvavý a Kačležský rybník	408.0685	29.11.1994

Přírodní památka			
Kategorie	Název	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
PP	Myšenecká slunce	0.0017	01.02.1986
PP	Granátová skála	0.03	09.12.1940
PP	Libnič	0.08	01.05.1989
PP	Kadovský viklan	0.1179	01.12.1985
PP	Hroby	0.14	01.11.1990
PP	Úbislav	0.21	16.08.2011
PP	Žižkova skalka	0.3019	01.07.1989
PP	Jalovce u Kunžaku	0.3309	01.01.1988
PP	Kozí vršek	0.3835	30.04.1924
PP	Stříbrná Huť	0.4	31.07.1946
PP	Upolíny	0.4184	01.07.1989
PP	Na vysokém	0.48	19.03.1990
PP	Pod Vyhlídkou II	0.4968	01.06.1995
PP	Jalovce u Valtínova	0.5003	01.01.1988
PP	Skalka	0.5662	15.04.1992
PP	Kozlov	0.5899	01.11.1990
PP	Čistá hora	0.66	16.08.2011
PP	Stádlá	0.6932	15.04.1992
PP	Lipina	0.7213	31.05.1974
PP	Bavorovská stráň	0.7353	01.07.1996
PP	Zeman	0.7427	01.12.1993
PP	Mařský vrch	0.75	01.07.1989
PP	Kutiny	0.75	10.12.1996
PP	Pod Sviňovicemi	0.8788	15.04.1992
PP	Štěrbů louka	0.8948	15.04.1992
PP	Rašeliniště Kyselov	0.9054	01.06.2005
PP	Malý Kosatín	0.95	01.02.1986
PP	Vrbenská tůň	0.9603	18.10.1974
PP	Lipka	0.9616	31.12.1933
PP	Mastnice	0.9813	04.03.1988
PP	Pašínovická louka	1.0003	01.10.1990
PP	Luna	1.01	01.11.1990
PP	Děkanec	1.0115	01.10.1990
PP	Kopáčovská	1.03	01.02.1986
PP	Slavkovský chlumek	1.061	05.08.1955
PP	Dehetník	1.07	01.02.1986
PP	Kozlovská stráň	1.22	16.08.2011
PP	Černýšovické jalovce	1.2574	21.01.1988
PP	Jesení	1.29	01.11.1990

PP	Pod Vyhlídkou	1.2916	17.06.1977
PP	Pastvina u Přest'ovic	1.3409	01.12.1985
PP	Dubná	1.46	14.09.1973
PP	Pazourův rybník	1.5648	24.12.2002
PP	Háje	1.58	15.04.1992
PP	Pastvina u Zahorčic	1.5977	01.12.1985
PP	Doubí u Žišova	1.61	02.07.1957
PP	Sobědražský prales	1.64	01.02.1986
PP	Jaroškov	1.7	16.08.2011
PP	Podhájí	1.7016	04.03.1988
PP	Šimečkova stráň	1.75	31.03.1993
PP	Mokřad u Borského rybníka	1.7901	01.07.1999
PP	Slepičí vršek	1.8675	05.08.1955
PP	V polích	1.9174	15.04.1992
PP	Kalamandra	1.9602	14.12.1990
PP	Malý Ústavní rybník	2.1154	19.03.1990
PP	Ostrolovský Újezd	2.31	31.05.1974
PP	Žemlička	2.4746	30.12.1991
PP	Tisy u Chrobol	2.49	04.03.1988
PP	Provázková louka	2.4926	01.04.2001
PP	Rašeliniště u Suchdola	2.5544	01.01.1988
PP	Kaliště	2.5659	30.12.1991
PP	Pískovna na cvičišti	2.58	04.06.1998
PP	Michovka	2.583	01.02.1986
PP	Lom Skalka u Sepekova	2.6436	02.01.2014
PP	U Narovců	2.6712	15.04.1992
PP	Irů dvůr	2.6957	15.04.1992
PP	Bachmač	2.74	01.02.1986
PP	Dědek u Slavonic	2.7867	17.11.1995
PP	Kopaniny	2.87	01.02.1986
PP	Rašeliniště Mosty	2.9039	24.12.2002
PP	Zábrdská skála	2.9803	15.04.1992
PP	Rukávečská obora	3	06.08.1929
PP	Rašeliniště Klenová	3.06	24.12.2002
PP	Toužinské stráně	3.0667	01.01.1988
PP	Vystrkov	3.0717	01.02.1986
PP	Na Stráži	3.17	01.05.1993
PP	Koubovský rybník	3.3089	04.03.1988
PP	Muckovské vápencové lomy	3.3822	14.12.1990
PP	Ďáblík	3.4509	01.10.1990
PP	Matenský rybník	3.46	15.12.1998
PP	Žestov	3.49	14.12.1990
PP	Malý Bukač	3.65	16.08.2011

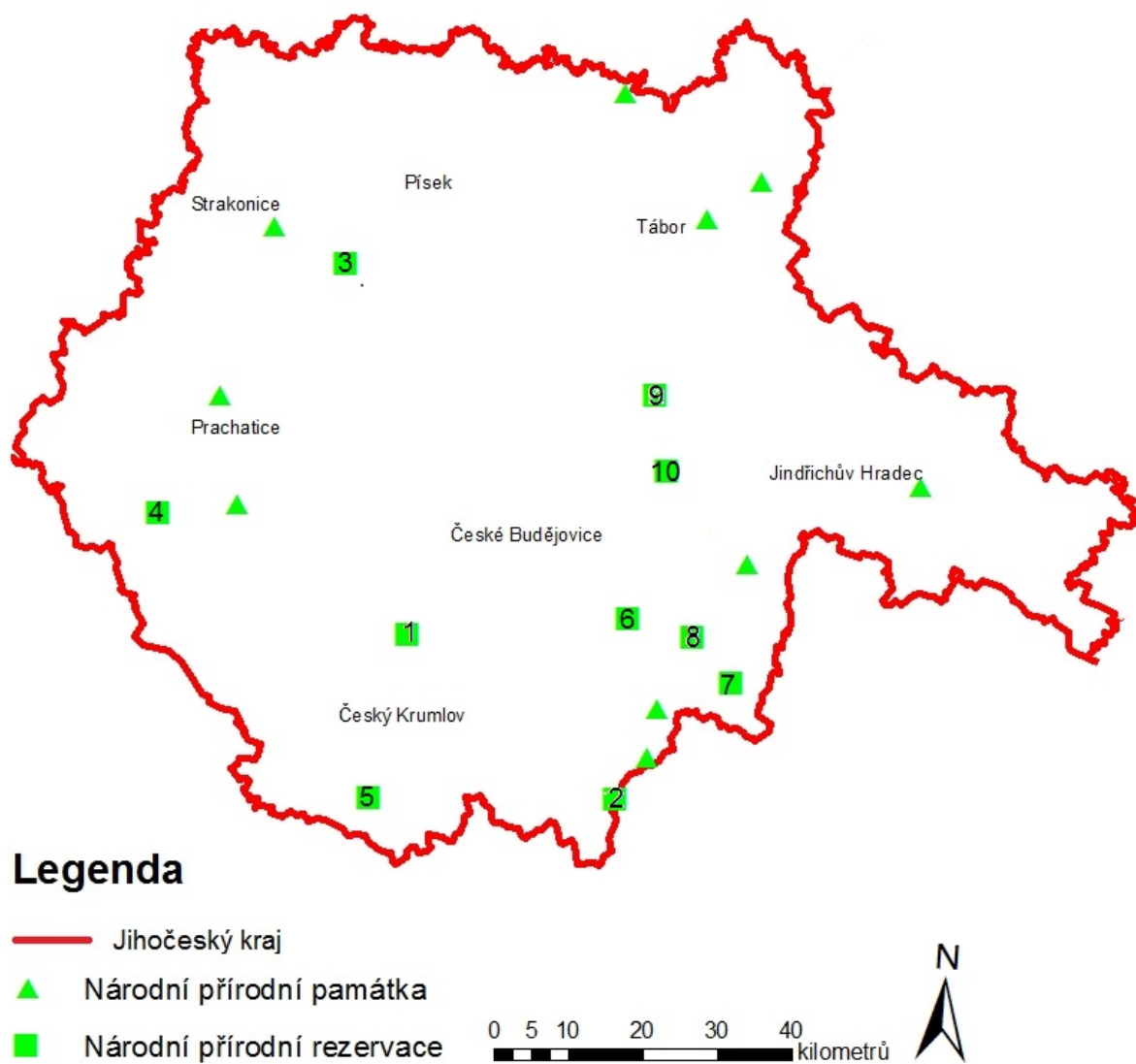
PP	U tří můstků	3.78	14.12.1990
PP	Králek	3.7957	11.11.2000
PP	Rašeliniště Radlice	3.88	16.08.2011
PP	Ohrazení	4.1031	30.12.1991
PP	Smutný	4.3472	01.02.1986
PP	Vyšný - Křišťanov	4.411	01.07.1989
PP	U poustevníka	4.4545	15.04.1992
PP	Polučí	4.4997	01.07.1989
PP	Chvalšovické pastviny	4.5367	19.03.1990
PP	Hliníř	4.6034	01.10.1990
PP	Kněz u Hrazan	5	01.02.1986
PP	V Obouch	5.1401	01.02.1986
PP	Ostrov Markéta	5.154	09.10.1953
PP	Meandry Chvalšinského potoka	5.2329	01.04.2001
PP	Hejdlovský potok	5.2453	01.02.2003
PP	Nerestský lom	5.5749	01.02.1986
PP	Zámek	5.7625	30.12.1991
PP	Štěkeň	6.022	02.01.2014
PP	Polední	6.3291	15.04.1992
PP	Tůně u Hajské	6.3836	01.12.1985
PP	Horní luka	6.41	01.01.1997
PP	Baba	6.6514	01.05.1989
PP	Černická obora	6.6532	0.06.1926
PP	Smyslov	6.666	19.03.1990
PP	Farářský rybník	6.7894	21.01.1988
PP	Sedlina	6.96	01.12.1985
PP	Svatý Kříž	7.12	16.08.2011
PP	Lhota u Dynína	7.2452	30.12.1991
PP	Blanice	7.2916	02.01.2014
PP	Pískovna u Dračice	7.5	15.07.2001
PP	Závišínský potok	7.6076	02.01.2014
PP	Strážný - Pod Obecním lesem	7.7832	01.07.1989
PP	Dobročkovské hadce	7.8035	15.04.1992
PP	Pod Ostrou horou	7.9465	15.04.1992
PP	Stržená hráz	8	01.01.1998
PP	Jilmová skála	8.0106	01.11.1985
PP	U Piláta	8.02	01.07.1989
PP	Pančice-V řekách	8.048	05.04.1992
PP	Boukal	8.11	01.02.1986
PP	Velký Troubný	8.1632	17.11.1995
PP	Vltavské stráně	8.164	15.04.1992
PP	Olšina u Volffřova	8.228	01.01.1988
PP	Multerberské rašeliniště	8.51	27.05.1992

PP	Přesličkový rybník	8.72	30.12.1991
PP	Velký Karasín	9.8395	30.12.1991
PP	Rybníky u Lovětína	10.9	13.04.2011
PP	Hrádeček	11.1004	01.12.1990
PP	Tůně u Špačků	11.1398	12.03.1954
PP	Kysibl	11.9782	24.12.2002
PP	Dubová stráň	12.0597	11.11.2000
PP	Pod Ostrohem	12.0751	01.07.2002
PP	Orty	12.5	30.12.1991
PP	Skalský	12.8155	01.02.1986
PP	Výří vrch	12.9183	05.03.2010
PP	Myslivna	14	27.05.1992
PP	Žofina Hut'	14.084	02.01.2014
PP	Spáleníště	14.2656	01.05.2004
PP	Kotlina pod Pláničským rybníkem	15	27.05.1992
PP	Uhlířský vrch	15	27.05.1992
PP	Buková slat'	15.299	12.12.1922
PP	Slavkovické louky	16	27.05.1992
PP	Tábor - Zahrádka	18.8714	30.01.2014
PP	Gebhárecký rybník	19.0291	24.12.2002
PP	Bedřichovský potok	20.1309	02.01.2014
PP	Soví les	20.33	01.05.1994
PP	Nový rybník u Soběslavi	22.4474	11.02.1949
PP	Onšovice - Mlýny	23.2053	02.01.2014
PP	Besednické Vltavíny I	28	29.11.1995
PP	Ražický	29.2358	01.02.1986
PP	Vlašimská Blanice	30.4298	02.01.2014
PP	Zelendárky	30.5681	01.02.1986
PP	Blana	30.6	13.04.2011
PP	Olšinka	32.267	15.04.1992
PP	Kvilda-Pod políčky	32.6	01.07.1989
PP	Nový rybník u Lnář	34.3977	31.12.1933
PP	Veveřský potok	34.4725	02.01.2014
PP	Vlásenický potok	35	14.01.1956
PP	Na opukách	35.4852	01.07.1996
PP	Kramářka	35.5189	01.01.2016
PP	Ryšovy	36.006	19.03.1990
PP	Velký Potočný	38.8683	01.02.1986
PP	Branské doubí	40.9363	01.12.2009
PP	Židova strouha	42.1982	21.01.1988
PP	Blatná	43.7684	02.01.2014
PP	Prameniště Hamerského potoka u Zvonkové	47	27.05.1992

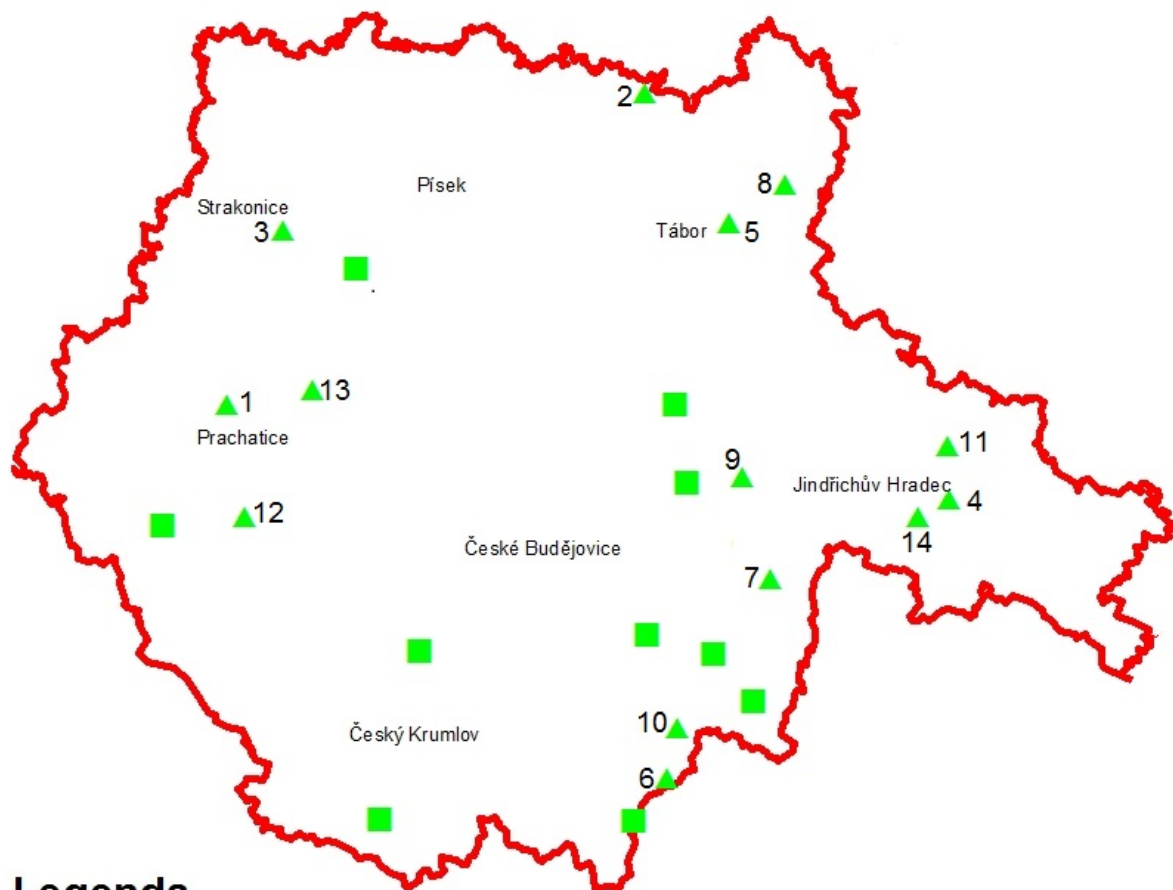
PP	Poušť	47.16	15.04.1992
PP	Sokolí hnízdo a bažantnice	47.4696	02.01.2014
PP	Pohořské rašeliniště	47.86	13.02.1974
PP	Rašeliniště Bobovec	48	27.05.1992
PP	Stodůlecký vrch	50.07	27.05.1992
PP	Úval Zvonková	51	27.05.1992
PP	Házlův kříž	51	27.05.1992
PP	Olšina v Novolhotském lese	55	27.05.1992
PP	Vraniště	55.6811	01.06.2002
PP	Svatý Tomáš	60.11	27.05.1992
PP	Cvičák	61.4031	12.12.2016
PP	Hlubocké hráze	67.2428	02.01.2014
PP	Prameniště Pohořského potoka	72	27.05.1992
PP	Medvědí hora	80.55	27.05.1992
PP	Velké bahno	87	27.05.1992
PP	Pasecká slat'	89.5478	01.07.2000
PP	Spálený luh	101.156	01.11.1985
PP	Pestřice	112.2835	27.05.1992
PP	Račínská prameniště	117	27.05.1992
PP	Jasánky	132	27.05.1992
PP	Kameník	158.1503	02.01.2014
PP	Moravská Dyje	258.3472	02.01.2014
PP	Lužnice	432.238	02.01.2014
PP	Veselská blata	453.82	16.08.2011
PP	Vltava u Blanského lesa	478.3482	30.01.2014
PP	Horní Malše	1890.8514	30.01.2014

7.2 Mapové zpracování zvláště chráněných území na jihu Čech

7.2.1 Mapové zpracování NPP a NPR

Číselné označení odkazuje na tabulku NPR, viz strana 42.

Legenda

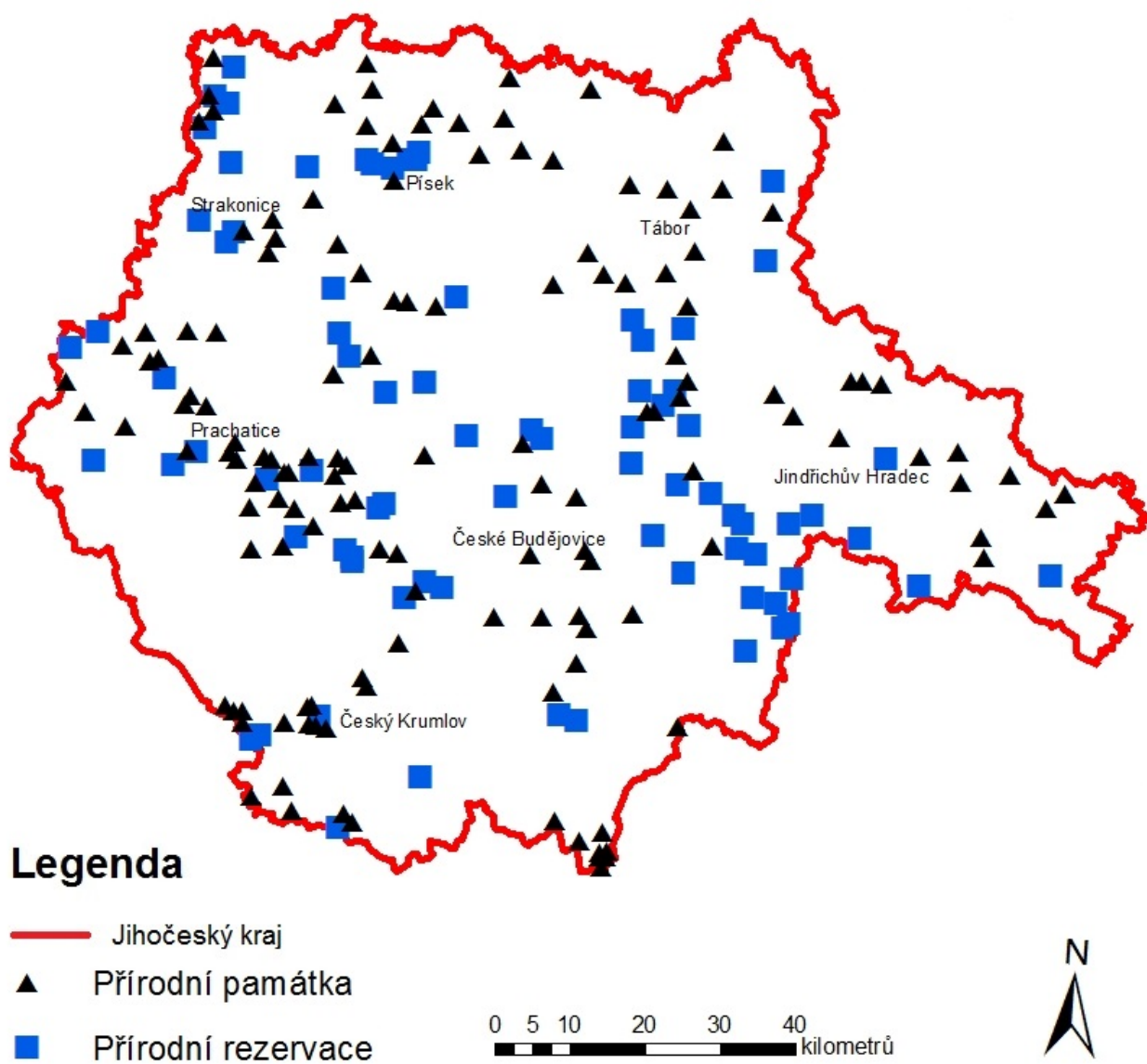
- Jihočeský kraj
- ▲ Národní přírodní památka
- Národní přírodní rezervace

0 5 10 20 30 40 kilometrů

Číselné označení odkazuje na tabulku NPP, viz strana 42.

7.2.2 Mapové zpracování PP a PR

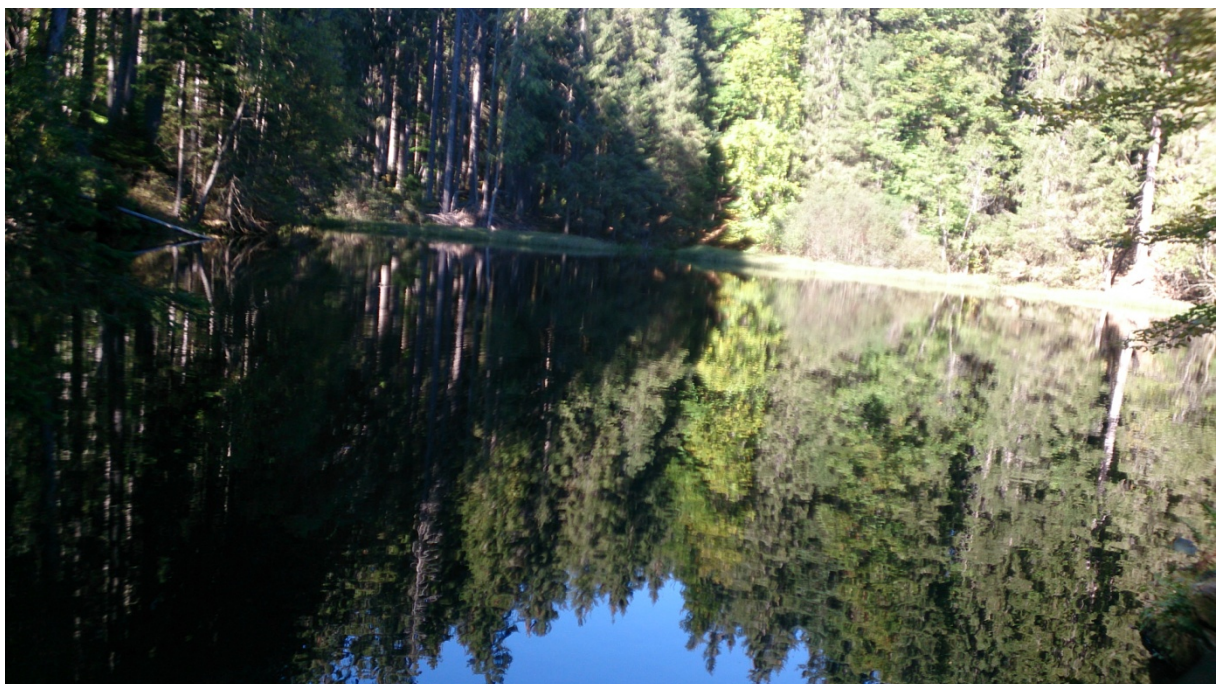

7.3 Fotografie odumřelého Vidlicového smrku

7.4 Boubínské jezírko

Původně bylo jezírko součástí plavebního kanálu.

7. Seznam zkratek

NP – Národní park

CHKO – Chráněná krajinná oblast

NPR – Národní přírodní rezervace

NPP – Národní přírodní památka

PP – Přírodní památka

PR – Přírodní památka

ZCHÚ – Zvláště chráněná území

MZCHÚ – Maloplošná zvláště chráněná území

AOPK ČR - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization